

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om genomförandet av beslutet om förstärkning av Eurojust

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Propositionen innehåller ett förslag till lag om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust. Genom den föreslagna lagen upphävs gällande lag med samma namn. Propositionen innehåller också ett förslag till ändring av lagen om gemensamma utredningsgrupper. Genom lagarna genomförs Europeiska unionens beslut om förstärkning av Eurojust.

Syftet med det år 2002 inrättade Eurojust är att bistå EU:s medlemsstater i det straffrättsliga samarbetet samt vid samordningen av undersökningen och åtalsåtgärder som avser allvarliga gränsöverskridande brott. Det beslut som nu ska genomföras syftar till att förstärka Eurojust genom att fastställa gemensamma minimibefogenheter för de nationella medlemmarna, skapa en samordningsmekanism för brådskande ärenden, effektivisera informationsutbytet mellan de nationella myndigheterna och Eurojust samt förplikta

medlemsstaterna att inrätta ett nationellt samordningssystem. Beslutet innehåller också bestämmelser om Eurojusts förhållande till andra organisationer och nätverk samt till stater utanför EU.

Merparten av beslutets bestämmelser förpliktar direkt de finska myndigheterna. Ny lagstiftning föreslås till de delar som beslutet kräver preciserande bestämmelser i nationell lag. I propositionen föreslås det att ställningen för Finlands nationella medlem förstärks. Dessutom ska det i lagen tas in bestämmelser om nationella kontaktpersoner och deras rätt till användning av Eurojusts ärendehanteringssystem, om överföring av information till Eurojust samt om utlämnande av personuppgifter från Eurojust till en stat utanför EU en internationell organisation.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft senast den 4 juni 2011.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftningen i Finland	5
2.2 Eurojusts verksamhet i praktiken	6
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
<i>Den nationella medlemmens behörighet</i>	7
<i>Övriga bestämmelse som kräver ändringar i lagstiftningen</i>	9
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	11
DETALJMOTIVERING	12
1 BESLUTET OM FÖRSTÄRKNING AV EUROJUST OCH FÖRHÅLLET TILL FINSK LAGSTIFTNING	12
2 LAGFÖRSLAG	26
2.1 Lagen om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust.....	26
2.2 Lagen om ändring av gemensamma utredningsgrupper	32
3 IKRAFTTRÄDANDE	32
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	32
LAGFÖRSLAG	34
Lag om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust.....	34
Lag om ändring av 2 § i lagen om gemensamma utredningsgrupper.....	37
BILAGA	38
PARALLELLTEXT	38
Lag om ändring av 2 § i lagen om gemensamma utredningsgrupper.....	38

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Europeiska unionens råd fattade den 16 december 2008 ett beslut om förstärkning av Eurojust och om inrättande av Eurojust och om ändring av beslut 2002/187/RIF om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet (2009/426/RIF), nedan *det nya Eurojustbeslutet*. Beslutet grundar sig på ett förslag av den 7 januari 2008 till rådets beslut från Slovenien, Frankrike Tjeckien, Sverige, Spanien, Belgien, Polen, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Slovakien, Estland, Österrike och Portugal med stöd av artikel 31 och 34.2 c i Fördraget om Europeiska unionen, nedan *unionsfördraget*.

Eurojustenheten i Haag (nedan *Eurojust*) har inrättats genom rådets beslut om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet som trädde i kraft den 6 mars 2002 (2002/187/RIF), nedan *Eurojustbeslutet från år 2002*. Eurojust har inlett sin verksamhet år 2002. Bakgrunden var Europeiska rådets slutsatser från den 15 och 16 oktober i Tammerfors, där man i punkt 46 kom överens om att för att stärka kampen mot grov organiserad brottslighet en enhet skulle inrättas, bestående av åklagare, domare, eller polismän med motsvarande behörighet. Eurojust har som uppgift att bistå och samordna medlemsstaternas myndigheter särskilt vid handläggningen av allvarliga gränsöverskridande brottmål. Eurojusts behörighet är avgränsad närmast till utbyte av information samt avgivande av rekommendationer och utlåtanden. Den har inte övernationella befogenheter. I Finland har Eurojustbeslutet från år 2002 till alla delar genomförts genom lagen om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust (1012/2008) som trädde i kraft vid ingången av år 2009. Det har redogjorts för innehållet i Eurojustbeslutet från år 2002 samt Eurojusts uppgifter och verksamhet i regeringens proposition RP 61/2008 rd.

Det nya Eurojustbeslutet grundar sig på de erfarenheter man har från Eurojusts verksamhet under fem års tid. Behovet av att öka dess möjligheter att stödja de nationella myndigheterna beror på flera orsaker. Den mest centrala av dem gäller de nationella medlemmarnas befogenheter. Enligt Eurojustbeslutet från år 2002 kan medlemsländerna ge de nationella medlemmarna befogenheter som gäller handläggningen av brottmål, när dessa fungerar som behöriga myndigheter. Omfattningen av den nationella medlemmens befogenheter lämnas dock till medlemsstatens prövning. Detta har lett till divergerande befogenheter mellan medlemmarna, vilket har försvårat deras interna samarbete inom Eurojust. Många nationella medlemmar har inte sådana befogenheter som kan vara till nytta för dem vid deras uppgifter som har samband med att stödja handläggningen av brottmål.

Genom det nya Eurojustbeslutet har man eftersträvat att förenhetliga de nationella medlemmarnas befogenheter genom att fastställa deras minimibefogenheter. Var och en nationell medlem ska minst få tillgång till de nationella register som behövs för handläggningen av ett brottmål samt befogenheter att förmedla och följa upp begäranden om rättslig hjälp. Den nationella medlemmen ska också på begäran av och med samtycke från den behöriga nationella myndigheten självständigt fatta beslut om rättslig hjälp och utredning och om kontrollerade leveranser och i brådskande situationer självständigt. Dessutom ska den nationella medlemmen under vissa villkor kunna delta i gemensamma utredningsgrupper och i inrättandet av sådana.

Det nya Eurojustbeslutet förpliktar medlemsländerna att inrätta ett nationellt samordningssystem för Eurojust. Systemet har två huvudsyften. För det första syftar man till att på det nationella planet förbättra kontakten mellan Eurojust, det Europeiska rättsliga nätverket och övriga europeiska nätverk som verkar aktivt vid brottmål. För det andra ef-

tersträvas att underlätta överföringen av uppgifter om gränsöverskridande brott från de nationella myndigheterna till Eurojust.

Det nya Eurojustbeslutet syftar till att också i övrigt främja överföringen av uppgifter från de nationella myndigheterna till Eurojust. Eurojustbeslutet från år 2002 innehåller inga detaljerade skyldigheter för de nationella myndigheterna om informationsutbyte med Eurojust. I rådets beslut om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott (2005/671/RIF) föreskrivs dock om informationsutbyte med Eurojust i samband med terroristbrott. Det nya Eurojustbeslutet följer upp denna utveckling. Utbytet av information förbättrar Eurojusts möjligheter att utreda sambanden mellan väckta brottmål och att utbyta information om dessa med de nationella myndigheterna.

Bakom förstärkningen av Eurojust ligger också utvidgningen av Europeiska unionen och utvecklingen av lagstiftningen inom området för det straffrättsliga samarbetet. Efter det att Eurojust inrättades har den Europeiska unionen fått 12 nya medlemsstater. Detta har inneburit ett ökat gränsöverskridande samarbete i brottmål och samtidigt ett behov av att stödja och samordna samarbetet. Konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (FördrS 88/2005) som ingicks maj år 2000, nedan *rättshjälpskonventionen från år 2000* har trätt i kraft i samtliga EU-medlemsstater. Enligt konventionen ska medlemsstaternas rättsliga myndigheter stå i direkt kontakt med varandra utan att begärandena om rättslig hjälp förmedlas via centralmyndigheterna. Syftet med de direkta kontakterna är att påskynda och underlätta samarbetet. Det finns också ett flertal andra samarbetsinstrument som grundar sig på direkta kontakter mellan de rättsliga myndigheterna, bl.a. rådets rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, nedan *EAW-rambeslutet*, rådets rambeslut 2003/577/RIF om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom och bevismaterial, nedan *frysningsrambeslutet*, rådets rambeslut 2008/978/RIF om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfä-

randen, nedan *EEW-rambeslutet*. Som en följd av de ökade direkta kontakterna mellan myndigheterna har Eurojusts roll blivit viktigare än tidigare när det gäller att stödja medlemsstaterna och samordna samarbetet.

Genom det nya Eurojustbeslutet förstärks även Eurojusts handlingsförmåga i förhållande till övriga organisationer och nätverk samt till s.k. tredjestater utanför EU och till internationella organisationer. Eurojust kan bl.a. ingå samarbetsavtal med tredjestater och organisationer samt sända sambandspersoner till tredjestater. Dessutom kan Eurojust samordna verkställigheten av en sådan begäran om rättsligt samarbete från en tredjestat som förutsätter verkställighet i minst två medlemsstater.

Inte heller genom det nya beslutet har Eurojust getts en övernationell behörighet att på ett sätt som binder en medlemsstat bestämma om handläggningen av ett brottmål. I beslutet fastställs att när en nationell medlem utför rättsligt samarbete som har samband med ett nationellt brottmål, gör han eller hon det i egenskap av nationell myndighet.

Propositionen innehåller ett förslag till lag om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust. Av lagtekniska skäl upphävs genom den föreslagna lagen den gällande lagen om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust, nedan *Eurojustlagen*. Propositionen innehåller även ett förslag till lag om ändring av lagen om gemensamma utredningsgrupper (1313/2002). Genom de föreslagna lagarna genomförs det nya Eurojustbeslutet. I sakligt hänseende ändras den gällande Eurojustlagen endast i den mån som krävs av det nya Eurojustbeslutet.

De föreslagna bestämmelserna avser ställningen och befogenheterna för Eurojusts nationella medlems och dennas biträdande medlem, nationella kontaktpersoner och deras rätt att använda Eurojusts ärendehanteringssystem, överföring av uppgifter till Eurojust samt utlämning av personuppgifter från Eurojust till en stat utanför EU eller en internationell organisation. Till övriga delar motsvarar den föreslagna lagen till sitt innehåll den gällande lagen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftningen i Finland

Före Eurojustlagen, som trädde i kraft vid ingången i av år 2009, hade det i Finland inte stiftats någon uttrycklig lag om genomförande av Eurojustbeslutet från år 2002. Skyldigheterna i beslutet uppfylldes i huvudsak på grundval av lagstiftningen om internationellt straffrättsligt samarbete samt lagstiftningen om allmänna åklagare. I Eurojustlagen ingår bestämmelser om Eurojusts nationella medlem och dennas biträdare, Finlands representant i Eurojusts gemensamma tillsynsmyndighet samt nationella kontaktpersoner. Dessutom ingår i lagen bestämmelser om utlämnande och kontroll av personuppgifter. Till övriga delar uppfylls de skyldigheter som kräver lagstiftning i Eurojustbeslutet från år 2002 på grundval av annan lagstiftning. Till denna del hänvisas det till den tidigare nämnda regeringspropositionen om Eurojustlagen.

Enligt 2 § i Eurojustlagen är den nationella medlemmens mandattid fyra år och den kan förnyas en gång. Den nationella medlemmen utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid som statsåklagare vid Riksåklagarämbetet. Utnämningsförfarandet och behörighetsvillkoren motsvarar dem som gäller för en statsåklagare.

Enligt 3 § i Eurojustlagen har den nationella medlemmen motsvarande befogenheter som en statsåklagare i ärenden som hör till Eurojust. Medlemmen har alltså rätt att med stöd av 11 § 1 mom. i lagen om allmänna åklagare och i 19 § 1 mom. 9 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) att som åklagare för tjänsteuppdrag få upplysningar ur register som gäller handläggningen av brottmål. Den nationella medlemmen kan också i rollen som behörig nationell myndighet ta emot, översända och följa upp begäranden om rättslig hjälp samt vid behov begära kompletterande åtgärder som gäller dem. Med stöd av 3 § 2 mom. i Eurojustlagen kan den nationella medlemmen hänföra ett brottmål till Eurojust endast på begäran av den finska myndighet som svarar för undersökningen av målet. Den nationella medlemmen ska sända en be-

gäran om rättslig hjälp till finska myndigheter för handläggning. Han eller hon kan dock i brådskande situationer vidta nödvändiga åtgärder för att trygga verkställigheten en begäran. Enligt regeringens proposition eftersträvas genom regleringen att säkerställa att ett sådant beslut om undersökningsåtgärder som måste fattas snabbt kan fattas också när den tjänsteman som svarar för undersökningen i Finland inte kan nås.

I enlighet med vad det redogjorts för ovan gäller de mest centrala skyldigheterna i det nya Eurojustbeslutet minimibefogenheterna för den nationella medlemmen. Dessa har definierats i artiklarna 9—9f i beslutet. I bestämmelserna förutsätts för det första att den nationella medlemmen ska ha tillgång till vissa nationella register som gäller brottmål (artikel 9.3). Medlemmen ska också ha befogenhet att förmedla och följa upp begäranden om rättslig hjälp (artikel 9b). Dessutom ska han eller hon i samförstånd med en behörig nationell myndighet eller på begäran av denna kunna fatta beslut om undersökning och kontrollerade leveranser (artikel 9c) samt i brådskande situationer självständigt (artikel 9d). Medlemmen ska också ha rätt att delta i och i inrättandet av gemensamma utredningsgrupper (artikel 9f).

Den nationella medlemmens befogenheter enligt 2 och 3 § i Eurojustlagen täcker redan till stora delar de minimibefogenheter som krävs i det nya Eurojustbeslutet. Den nationella medlemmen har redan nu de befogenheter att få information ur register och att förmedla och följa upp begäranden om rättslig hjälp som avses i artiklarna 9, 9a och 9b. Han eller hon har också i huvudsak de befogenheter som avses i artiklarna 9c och 9d. I lagen har inte uttryckligen föreskrivits om den i artikel 9c förutsatta befogenheten att fatta beslut i samförstånd med den nationella behöriga myndigheten eller på begäran av denna om utredningsåtgärder i Finland som konstateras vara nödvändiga vid Eurojusts samordningsmöte. Det finns inte heller några uttryckliga bestämmelser om det beslutsförfarande i situationer rörande kontrollerade leveranser som avses i artiklarna 9c eller 9d, och inte heller i övrigt om verkställandet av sådana begäranden om rättslig hjälp som i Finland undersökningsledaren svarar för. Till

dessas delar motsvarar den nuvarande lagstiftningen inte i tillräcklig grad skyldigheterna enligt det nya Eurojustbeslutet.

I artikel 9f i beslutet finns en bestämmelse om den nationella medlemmens rätt att delta i gemensamma utredningsgrupper. I Finland är detta redan för närvarande möjligt med stöd av 2 § i lagen om gemensamma utredningsgrupper med samtycke av den förundersökningsmyndighet som har inrättat gruppen. I lagen har dock inte föreskrivits om den i artikel 9f förutsatta skyldigheten att göra det möjligt för medlemmen att alltid delta i en utredningsgrupp när utredningsgruppen finansieras av Europeiska gemenskapen.

Enligt 4 § i Eurojustlagen har den nationella medlemmen minst en biträdare som kan fungera som ersättare för medlemmen. Biträdaren har motsvarande befogenheter som den nationella medlemmen när han eller hon fungerar som ersättare. Lagen innehåller inga bestämmelser om en biträdande nationell medlem på det sätt som det krävs i det nya Eurojustbeslutet.

I 5 § i Eurojustlagen ingår en bestämmelse om Finlands representant i Eurojusts gemensamma tillsynsmyndighet. Det nya Eurojustbeslutet förutsätter inte att bestämmelsen ändras. I 6 § i Eurojustlagen föreskrivs för sin del om en eller flera kontaktpersoner som Riksåklagarämbetet kan utse enligt prövning. I det nya Eurojustbeslutet förutsätts det att nationella kontaktpersoner utses samt en reglering om dessas tillgång till Eurojusts ärendehanteringssystem.

I 7 § i Eurojustlagen föreskrivs om utlämnande av personuppgifter till Eurojust. Till Eurojust får på dess begäran för utförande av uppdrag som hör till Eurojusts behörighet utlämnas behövliga uppgifter ur straffregistret och ur justitieförvaltningens övriga personregister under samma förutsättningar som till en åklagare. På utlämnande av uppgifter till Eurojust ur polisens, gränsbevakningsväsendets och tullens personregister tillämpas 37 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, 38 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), 27 § i tullagen (1466/1994) samt 30 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). I 8 § i Eurojustlagen finns en bestämmelse

om privatpersoners rätt att låta kontrollera sådana personuppgifter som Eurojust har behandlat. Det nya Eurojustbeslutet kräver inte en ändring av nämnda bestämmelser

2.2 Eurojusts verksamhet i praktiken

Som Finlands nationella medlem har alltsedan inledningen av Eurojusts verksamhet fungerat en statsåklagare vid Eurojusts säte i Haag. Som den nationella medlemmens som ersättare fungerande biträdare har fram till år 2008 varit en polistjänsteman och efter det en statsåklagare. För närvarande har den nationella medlemmen också en biträdare som har utnämnts inom centralkriminalpolisen.

År 2008 behandlades i Eurojust sammanlagt 1 193 ärenden som registrerats i kollegiet. Finlands avdelning behandlade sammanlagt 109 ärenden, av vilka 43 väckts av finska myndigheter och 76 hade anvisats Finland av andra länder. Vid Finlands avdelning behandlades under år 2008 36 sådana ärenden som finska nationella myndigheter fört till Eurojust. Av dessa var 35 operativa ärenden och ett en allmän förfrågan. Av ärendena rörde 29 två stater och 6 var multinationella.

De övriga medlemsstaterna gjorde år 2008 med Eurojusts förmedling en begäran till finska myndigheter i nio operativa ärenden. Endast ett av dem berörde uteslutande Finland. (Källa: Suomen osaston toimintakertomus 2008, Eurojust.)

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Det nya Eurojustbeslutet har som mål att förstärka Eurojusts ställning och dess möjligheter att stödja det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna samt undersökningen av gränsöverskridande brott och samordningen av åtalsåtgärder. Den mest betydande reformen i beslutet är att de gemensamma minimibefogenheterna som gäller de nationella medlemmarna fastställs. Dessutom innehåller beslutet bestämmelser om skapande en samordningsmekanism för Eurojust för brådskande situationer, om information som lämnas till Eurojust av medlemsstaterna, om inrättande av ett nationellt samordningssystem för Eurojust samt om förstärkande av

Eurojusts ställning i förhållande till övriga organisationer och nätverk samt till tredjestater.

Propositionen syftar till att göra de ändringar i lagstiftningen som krävs för att genomföra det nya Eurojustbeslutet. Av lagtekniska skäl föreslås det i enlighet med vad som det redogjorts för ovan att de lagstiftningsförpliktelser som föranleds av beslutet uppfylls genom att Eurojustlagen upphävs och det stiftas en ny lag med samma namn. Trots upphävandet motsvarar den föreslagna lagen till sitt innehåll i många stycken den gällande lagen.

Den nationella medlemmens behörighet

Med hänsyn till det nationella genomförandet av det nya Eurojustbeslutet gäller den viktigaste reformen den nationella medlemmens befogenheter. Enligt Eurojustbeslutet från år 2002 ska varje medlemsstat fastställa karaktären på och omfattningen av de rättsliga befogenheter som den ger sin nationella medlem. Minimikravet i beslutet från år 2002 är att medlemmen är en åklagare, domare eller polistjänsteman med motsvarande befogenheter. Utöver detta förutsätts det i beslutet att medlemmen ska ha tillgång till de registeruppgifter i sin medlemsstat som behövs för handläggningen av ett brottmål.

I det nya Eurojustbeslutet fastställs mera exakt och förpliktande än tidigare de minimibefogenheter som den nationella medlemmen ska ha. Befogenheterna har räknats upp i de ovan nämnda artiklarna 9—9f. En medlemsstat kan ge sin nationella medlem tom, vidsträcktare befogenheter än vad som förutsätts i beslutet. Den finländska nationella medlemmens behörighet bör fastställas så att han eller hon ska kunna bistå de nationella myndigheterna och på detta sätt så effektivt som möjligt utföra sina uppgifter i enlighet med Eurojusts målsättning såväl när Finland är den part som behöver rättslig hjälp som när landet lämnar sådan hjälp.

Vad gäller de befogenheter som ska beviljas Finlands nationella medlem kan man för det första överväga att han eller hon på motsvarande sätt som för närvarande ska ha en statsåklagarens befogenheter. Detta skulle dock inte helt motsvara bestämmelserna i det

nya Eurojustbeslutet, eftersom den nationella medlemmen under vissa förutsättningar bör kunna fatta beslut i sådana ärenden om vilka i det finländska systemet den tjänsteman beslutar som fungerar som undersökningsledare. I Finland hör undersökningsledningen som huvudregel till polisen. I en internationell jämförelse är systemet avvikande, eftersom i de flesta av EU:s medlemsstater en åklagare eller en undersökningsdomare leder brottsundersökningen. Å andra sidan accentueras det tilläggsvärde Eurojust kan erbjuda uttryckligen till brottens förundersökningskede. Den nationella medlemmens uppgift är främst att bistå de nationella myndigheterna vid undersökningen av brott som förutsätter internationellt straffrättsligt samarbete.

Med tanke på Eurojusts uppgifter vore ett naturligt alternativ att den nationella medlemmen förutom statsåklagarens befogenheter också skulle ha en undersökningsledares befogenheter. Medlemmen skulle alltså ha vidsträckta handlingsmöjligheter att fatta beslut som har samband med utredningen av gränsöverskridande brottmål. Eurojustbeslutet förutsätter dock inte nödvändigtvis att den nationella medlemmen ska ges en behörighet som fullt ut motsvarar en nationell undersökningsledares befogenhet att fatta beslut i anslutning till brottsutredningen. Den nationella medlemmen fungerar inte heller som undersökningsledare i de brottmål som Eurojust behandlar, utan hans eller hennes uppgift är endast att bistå de nationella förundersökningsmyndigheterna.

I propositionen föreslås en reglering som faller mellan de ovan nämnda alternativen, och enligt vilken Eurojusts finska nationella medlem förutom statsåklagarens nuvarande befogenheter ska ha endast de övriga befogenheter som uttryckligen anges i artiklarna 9c och 9d i beslutet. Den nationella medlemmen ska alltså ha rätt att i samförstånd med den finska behöriga myndigheten eller på begäran av denna utfärda och verkställa sådana begäranden om rättslig hjälp om vilka i Finland undersökningsledaren beslutar. Dessutom ska den nationella medlemmen kunna bestämma om utredningsåtgärder i Finland som har överenskommit vid Eurojusts samordningsmöten. Eftersom det inte finns någon nationell lagstiftning om kontrol-

lerade leveranser, ska i lagen uttryckligen föreskrivas om den nationella medlemmens befogenhet att under vissa förutsättningar besluta om kontrollerade leveranser. Medlemmen är skyldig att till denna del alltid fatta beslutet i samråd med den behöriga nationella myndigheten. Genom detta eftersträvar man att säkerställa att den nationella medlemmen vid beslutet har tillräcklig information om det brottmål som behandlas. I fråga om kontrollerade leveranser säkerställer man också alltid att leveransen kan genomföras tryggt. Utövandet av nämnda befogenheter, som motsvarar undersökningsledarens befogenheter, innebär inte att den nationella medlemmen i ärendet fungerar som undersökningsledare, utan det huvudsakliga ansvaret och beslutsmakten i fråga om handläggningen av brottmålet ligger alltid hos den nationella behöriga myndigheten. Den nationella medlemmen har inte heller befogenhet att besluta om sådana saker som i Finland en domstol beslutar om.

Genom den föreslagna regleringen är det möjligt att underlätta undersökningen av brott med internationell anknytning. Möjligheterna för den nationella medlemmen att bistå de nationella förundersökningsmyndigheterna förbättras och samtidigt blir Eurojusts verksamhet effektivare när det gäller stödet till handläggningen av gränsöverskridande brottmål. Ett av målen för beslutet om förstärkning av Eurojust har varit att skapa klarhet i den nationella medlemmens ställning t.ex. i situationer där man vid Eurojusts samordningsmöte i Haag förhandlar om ett brottmål som gäller flera medlemsstater, och den tjänsteman i medlemsstaten i fråga som svarar för utredningen av brottet inte själv har kunnat delta i mötet. Den nationella medlemmen kan då få fullmakt att agera på den nationella tjänstemannens vägnar.

För den föreslagna regleringen talar också att det straffrättsliga samarbetet inom Europeiska unionen redan under ett decennium har byggt på principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga beslut. Principen är också inskriven i artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan Lissabonfördraget) som trädde i kraft den 1 december 2009. Eftersom i de flesta medlemsstater den rättsliga myndighet som svarar för

beslut i samband med internationell straffrättslig hjälp är en rättslig myndighet, har det i instrumenten för ömsesidigt erkännande i rättsligt samarbete som huvudregel som beslut för myndighet godkänts endast en rättslig myndighet med vilket avses domare, undersökningsdomare, domstol eller åklagare. Sådana instrument är de tidigare nämnda EAW-rambeslutet och frysningsrambeslutet samt med undantag för vissa avvikande arrangemang EEW-rambeslutet.

Det ska också beaktas att åklagarens befogenheter i förhållande till undersökningsledarens befogenheter har fastställts i lag särskilt med tanke på den nationella straffprocessen. Åklagarens roll betonas i internationella ärenden och framförallt sådana ärenden som behandlas av Eurojust. För dessa förutsätts det ett smidigt samarbete mellan de rättsliga myndigheterna. Till denna del kan det hänvisas till lagutskottets betänkande (LaUB 7/2005 rd). I betänkandet anser utskottet att det med hänsyn till tydligheten för systemet med verkställighet i Europeiska unionen av frysningsbeslut av egendom eller bevismaterial är mest ändamålsenligt med ett enkelt och centralt förfarande där åklagaren i alla lägen är den behöriga myndigheten. Också i sitt betänkande LaUB 7/2003 om EU-utlämningslagen har lagutskottet ansett åklagarens centrala roll motiverad i ett förfarande enligt EU-utlämningslagen.

I artikel 9e i beslutet tillåts en medlemsstat att inte tilldela sin nationella medlem de befogenheter som avses i artiklarna 9c och 9d, om tilldelandet strider mot konstitutionella bestämmelser eller grundläggande aspekter i det straffrättsliga systemet avseende fördelningen av befogenheter mellan polis, åklagare och domare. En avvikelse från förpliktelserna i artiklarna 9c och 9d är alltså inte tillåten enbart på grund av att uppgifts- eller behörighetsfördelningen nationellt är arrangerad på ett annat sätt mellan nämnda myndigheter.

Enligt 1 § 1 mom. i lagen om allmänna åklagare ska åklagaren sköta om förverkligandet av det straffrättsliga ansvaret vid behandlingen av brottmål samt vid åtalsprövning och rättegångar enligt vad parternas rättsskydd och allmän fördel kräver. Enligt förundersökningslagen (449/1987) har åkla-

garen redan nu flera befogenheter som motsvarar undersökningsledarens uppgifter. Åklagaren kan t.ex. med stöd av 14 § 2 mom. i lagen fungera som undersökningsledare. I egenskap av anhållningsberättigad tjänsteman har åklagaren också rätt att besluta om de flesta tvångsmedlen under förundersökningen. Polisen ska med stöd av 15 § 1 mom. i förundersökningslagen underrätta åklagaren om att en brottsundersökning har inletts, om saken inte är enkel. Dessutom kan åklagaren enligt 15 § 2 mom. i förundersökningslagen meddela polisen olika föreskrifter i fråga om förundersökningen. Det att den nationella medlemmen begränsat skulle kunna besluta om vissa ärenden om rättslig hjälp som hör till undersökningsledaren kan därför inte anses innebära en sådan ändring av Finlands statsförfattning eller de grundläggande aspekterna i det straffrättsliga systemet som avses i artikel 9e.

Övriga bestämmelse som kräver ändringar i lagstiftningen

Artikel 2 kräver att den nationella medlemmen biträds av en biträdande medlem och av en annan person som assisterande medlem. Skillnaden mellan den biträdande medlemmen och den assisterande medlemmen är att den biträdande nationella medlemmen ska uppfylla samma formella behörighetsvillkor som den ordinarie medlemmen, dvs. han eller hon ska vara åklagare, domare, eller en polis med motsvarande behörighet. Dessutom ska den biträdande nationella medlemmen kunna agera på den nationella medlemmens vägnar eller ersätta denna. För den assisterande nationella medlemmen har inte uppställts motsvarande krav. För att genomföra bestämmelsen föreslås det att det i Eurojustlagen tas in en bestämmelse om en biträdande medlem som ska uppfylla motsvarande behörighetsvillkor som den nationella medlemmen och som har motsvarande befogenheter. Av den assisterande medlemmen ska inte heller i fortsättningen förutsättas motsvarande behörighetsvillkor. Den assisterande medlemmen ska dock kunna fungera som den nationella medlemmens ersättare, om han eller hon uppfyller nämnda behörighetsvillkor.

I artikel 12 krävs det att medlemsstaterna ska utse en eller flera nationella kontaktpersoner för Eurojust. I Eurojustbeslutet från år 2002 finns inte motsvarande bestämmelse i förpliktande form. Dessutom ska de utsedda kontaktpersonerna i den omfattning som definieras av medlemsstaterna ha tillgång till Eurojusts ärendehanteringssystem. Det föreslås att i lagen tas in bestämmelser som gäller genomförandet av dessa förpliktelser.

Artikel 13 innehåller en bestämmelse om skyldigheten att överföra information till Eurojust. Artikel 13 innehåller en allmän skyldighet för en medlemsstats behöriga myndigheter att överföra all information som är nödvändig för att fullgöra Eurojusts uppgifter. Bestämmelsen om att utbyta information i Eurojustbeslutet från år 2002 har preciserats genom att den information som minst ska överföras har fastställts. Enligt beslutet ska informationen dessutom översändas på ett strukturerat sätt. Det föreslås att det i lagen tas in en bestämmelse om överföringsskyldigheten och –sättet.

I artikel 27 ingår en bestämmelse om överföring av uppgifter från Eurojust till tredje- stater eller internationella organisationer. Den nationella medlemmen i den medlemsstat som överlämnade informationen ska då ge sitt samtycke till överföringen. I förekommande fall ska den nationella medlemmen samråda med medlemsstatens behöriga myndigheter. I propositionen föreslås att i lagen tas in en bestämmelse om att den nationella medlemmen kan ge sitt samtycke till utlämning av uppgifter förutsatt att uppgiften enligt finsk lag skulle kunna lämnas ut till en främmande stat eller en internationell organisation.

4 Propositionens konsekvenser

Genomförandet av det nya Eurojustbeslutet förstärker Eurojusts nationella medlemmars ställning och förbättrar den vägen Eurojusts möjligheter att stödja medlemsstaterna vid handläggningen av gränsöverskridande brottmål. Också informationsutbytet mellan de nationella myndigheterna och Eurojust blir effektivare. Det att samarbetet för att utreda gränsöverskridande brott underlättas kan öka risken att åka fast och främja förverkli-

gandet av det straffrättsliga ansvaret inom EU:s område.

Det kan bedömas att förslagen som har samband med Eurojusts sammansättning inte totalekonomiskt sett har betydande konsekvenser för Finland. Den myndighet från vilken den nationella medlemmen, den biträdande medlemmen och den assisterande medlemmen kommer ska liksom för närvarande svara för lönekostnaderna för nämnda personer, och beslutet förutsätter inte att någon annan än den nationella medlemmen ska ha sitt fasta verksamhetsställe i Haag. Av inrättandet av det joursamordningssystem som avses i artikel 5a i beslutet följer att den nationella medlemmen, den biträdande medlemmen eller den assisterande medlemmen vid behov ska ha en beredskap dygnet runt att ta emot och behandla begäranden till Eurojust om åtgärder. Detta medför tilläggsarbete för den jourhavande personen samt tilläggskostnader för den jourhavande personen för den myndighet som har anställt honom eller henne. För närvarande kan det inte bedömas om det av reformen följer ett behov av att öka personalen vid de myndigheter från vilka nämnda personer kommer. Vetskap om detta fås först då det finns mera praktisk erfarenhet från Eurojusts verksamhet i enlighet med det nya beslutet. Reformerna kan å andra sidan också minska arbetsmängden för de myndigheter som i Finland behandlar gränsöverskridande brottmål, eftersom de tjänstemän som i Eurojust representerar Finland har till uppgift att bistå de nationella myndigheterna och på detta sätt underlätta dessas arbete vid skötseln av ärenden som gäller internationell straffrättslig hjälp.

5 Beredningen av propositionen

I det nya Eurojustbeslutets beredningsskede har statsrådet till riksdagen översänt skrivelse U 5/2008 rd. Lagutskottet har i ärendet gett utlåtande LaUU 4/2008 rd.

Justitieministeriet tillsatte den 1 oktober 2008 en arbetsgrupp med uppgift att bereda lagstiftning för genomförande av det nya Eurojustbeslutet. I arbetsgruppen var representerade lagberedningsavdelningen och kriminalpolitiska avdelningen vid justitieministeriet, Riksåklagarämbetet, inrikesministeriet

och centralkriminalpolisen. Arbetsgruppen skulle avfatta sitt förslag i form av en regeringsproposition. Under beredningen hörde arbetsgruppen Tullstyrelsen, gränsbevakningsväsendet och Finlands nationella medlem i Eurojust. Arbetsgruppen avgav sitt betänkande den 8 maj 2009 (arbetsgruppsbetänkande 2009:6). Till betänkandet fogades inrikesministeriets och centralkriminalpolisens reservationer.

Om betänkandet begärdes utlåtande av 22 olika myndigheter, samfund och sakkunniga. Dessutom bereddes högsta domstolen möjlighet att yttra sig om betänkandet. Av de begärda utlåtandena gavs sammanlagt 16. Med undantag av kontrollerade leveranser förhöll man sig positivt till de centrala förslagen i betänkandet. Inrikesministeriet och skattdepartementet av finansministeriet som är ansvarig för tullärenden samt centralkriminalpolisen, gränsbevakningsväsendet och tullstyrelsen, vilka underlyder dessa ministerier, ansåg den föreslagna befogenheten för den nationella medlemmen att i brådskande ordning besluta om kontrollerade leveranser vara problematisk. Helsingfors hovrätt och Helsingfors tingsrätt ansåg att förslagen till denna del på de skäl som angavs i reservationerna till betänkandet ytterligare bör övervägas. De övriga remissinstanserna förordade betänkandet.

Förslagen har avfattats på det sätt som förutsätts av det nya Eurojustbeslutet och man har eftersträvat en lösning som erbjuder de finska myndigheterna vidsträckta möjligheter att utnyttja Eurojust särskilt via Finlands nationella medlem. Bestämmelserna skulle förbättra de finska myndigheternas möjligheter att begära internationell rättslig hjälp och få sådan hjälp och underlätta samordningen av undersökningen av gränsöverskridande brott. De anförda synpunkterna på kontrollerade leveranser har beaktats genom att beslutsfattandet i fråga om kontrollerade leveranser i normalsituationer alltid begränsas till ett samtycke från en nationell myndighet. Man har avfattat också bestämmelsen om brådskande situationer så att den nationella medlemmen inte ska kunna besluta om kontrollerade leveranser utan en nationell myndighets medverkan. Det kan också bedömas att behovet att tillämpa bestämmelsen

vore uppenbart sällsynt, eftersom det i det finska förundersökningssystemet finns jour dygnet runt.

6 Samband med andra propositioner

Justitieministeriet och inrikesministeriet tillsatte den 12 mars 2007 en kommission för att bereda en totalreform av förundersökningslagen, tvångsmedelslagen och polislagen. Kommissionen skulle granska bl.a. samarbetet mellan polisen och åklagaren och regleringen om kontrollerade leveranser. Kommissionen avgav sitt betänkande den 17 april 2009 (kommittébetänkande 2009:2). Avsikten är att de regeringspropositioner som bereds på grundval av betänkandet överläts till riksdagen i maj 2010. I den proposition som nu överläts föreslås en precisering av Finlands nationella medlems befogenheter att fatta beslut i samband med det straffrättsliga samarbetet, inbegripet kontrollerade leveranser. Förslagen grundar sig på Eurojustbeslutets minimikrav på de nationella medlemmarnas befogenheter. Med förslagen avses inte ingripa i hur förundersöknings- och åklagarmyndigheternas befogenheter nationellt har arrangerats, utan den nationella medlemmens befogenheter har begränsats till vad som krävs i Eurojustbeslutet och vad som behövs i det internationella samarbetet. Vid reformen av förundersöknings- och tvångsmedelslagarna har däremot lagstiftningen granskats först och främst med tanke på de nationella behoven. Detta innebär att de befogenheter som ges Finlands nationella medlem inte direkt är beroende av befogenhetsbestämmelserna för nationella finska myndigheter. Denna proposition och reformen av förundersöknings- och tvångsmedelslagarna har alltså inte ett sådant omedelbart samband som skulle kräva att lagförslagen behandlas eller träder i kraft samtidigt.

Behörighetsfördelningen mellan åklagarna och förundersökningsmyndigheterna i det internationella rättsliga samarbetet har behandlats i regeringens proposition om genomförandet av det tidigare nämnda EEW-rambeslutet (RP 268/2009). Som en följd av rambeslutets förpliktelser föreslås det i propositionen en förstärkning av åklagarens roll i samband med det straffrättsliga samarbetet som gäller skaffande av bevisning. De lösningar som föreslås i propositionen har samband också med åklagarens befogenheter i egenskap av Eurojusts nationella medlem. Det är dock inte nödvändigt att de lagändringar som förutsätts av EEW-rambeslutet och Eurojustbeslutet behandlas eller träder i kraft samtidigt.

Vid inrikesministeriet bereds en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet samt till vissa lagar som har samband med den. I propositionen föreslås det bl.a. ett förtydligande av strukturen för bestämmelserna om det internationella polissamarbetet. De lagändringar som föreslås i propositionen kan orsaka ett behov av att ändra Eurojustlagens hänvisningar till personuppgiftslagstiftningen. Avsikten är att överlämna propositionen till riksdagen under våren 2010.

I det betänkande som den av justitieministeriet den 27 november 2007 tillsatta arbetsgruppen för revidering av förvaltningen av åklagarväsendet har avfattet (arbetsgruppsbetänkande 2008:12) föreslås det att det stiftas en ny lag om åklagarväsendet och att bl.a. lagen om allmänna åklagare upphävs. Bestämmelserna ska i huvudsak motsvara de nuvarande. Nämnda proposition skulle inverka på laghänvisningarna i den nu föreslagna lagen och på tjänstebestämmelserna för åklagarna. Avsikten är att överlämna en regeringsproposition om saken under våren 2010.

DETALJMOTIVERING

1 Beslutet om förstärkning av Eurojust och förhållandet till finsk lagstiftning

I artikel 1 i det nya Eurojustbeslutet finns 38 punkter genom vilka Eurojustbeslutet från år 2002 ändras. Artikel 2 i beslutet gäller införlivandet av beslutet till en del av den nationella lagstiftningen och artikel 3 verkan. I detta avsnitt redogörs det för innehållet i artikel 1, dvs. för ändringarna i artiklarna i beslutet från år 2002 på det sättet att mera detaljerat än andra bestämmelser går igenom de artikeländringar om vilka det föreslås preciserande bestämmelser i lagstiftningen.

Rådets beslut enligt artikel 34.2 c i unionsfördraget är bindande men har inte direkt effekt. Till den del besluten inte kräver en preciserande reglering i den nationella lagstiftningen binder de direkt de nationella myndigheterna. I denna proposition föreslås en reglering som preciserar det nya Eurojustbeslutet, när beslutet lämnar omfattningen av genomförandet av förpliktelsen till den nationella lagstiftarens prövning eller i övrigt kräver närmare genomförandebestämmelser i nationell lag. Sådana bestämmelser är artiklarna 2, 9, 9a - 9d och 9f om den nationella medlemmens, den biträdande nationella medlemmens och den assisterande nationella medlemmens ställning och behörighet. Dessutom kräver genomförandelagstiftning artikel 12 om Eurojusts nationella samordningssystem, artikel 13 om utbyte av information mellan Eurojust och medlemsstaterna, artikel 16b om tillgång på nationell nivå till ärendehanteringssystemet samt artikel 27 om överföring av uppgifter till tredjestater och internationella organisationer.

En del av Eurojustbeslutets bestämmelser gäller Eurojusts interna organisation eller verksamhetsförutsättningar, varför det av dem inte följer ett behov av att ändra medlemsstaternas nationella lagstiftning.

Artikel 2. Eurojusts sammansättning. I artikeln finns bestämmelser om den nationella

medlemmen, biträdande nationella medlemmar samt assisterande nationella medlemmar. Enligt punkt 1 i artikeln ska Eurojust ha en nationell medlem från varje medlemsstat. Medlemmen ska vara antingen en åklagare, domare eller en polis med motsvarande behörighet. I enlighet med vad det har redogjorts för i den allmänna motiveringen har alltsedan det att Eurojusts verksamhet inleddes Finlands nationella medlem varit en åklagare. Enligt 2 § i Eurojustlagen utnämns den nationella medlemmen till ett tjänsteförhållande för viss tid som statsåklagare vid Riksåklagarämbetet. Utnämningsförfarandet och behörighetsvillkoren för medlemmen är de samma som för statsåklagare. Bestämmelsen bibehålls med samma innehåll också i den nya lagen.

Enligt punkt 2 i artikeln ska medlemsstaterna fortlöpande och effektivt bidra till att Eurojust uppnår sina mål enligt punkt 3. Enligt punkt a ska den nationella medlemmen vara skyldig att ha sin ordinarie arbetsplats vid Eurojusts säte. Enligt punkt b biträds den nationella medlemmen av en biträdande nationell medlem och av en annan person som assisterande nationell medlem. Den biträdande nationella medlemmen och den assisterande nationella medlemmen får ha sin normala arbetsplats vid Eurojust. Vid behov får fler biträdande nationella medlemmar eller assisterande nationella medlemmar biträda den nationella medlemmen. Med kollegiets samtycke får de ha sin ordinarie arbetsplats vid Eurojust. Enligt punkt 3 i artikeln ska den nationella medlemmen ha en ställning som ger honom eller henne de befogenheter som behövs för att fullgöra sina uppgifter. Enligt punkt 4 i artikeln bestäms de nationella medlemmarnas, de biträdande nationella medlemmarnas och de assisterande nationella medlemmarnas rättsliga ställning enligt sin medlemsstats lagstiftning. Enligt punkt 5 i artikeln ska den biträdande nationella medlemmen vara antingen en åklagare, en domare eller en polis med motsvarande behörig-

het. Han eller hon ska kunna agera på den nationella medlemmens vägnar eller ersätta denna. Den assisterande nationella medlemmen behöver inte uppfylla nämnda kriterier, men om han eller hon uppfyller dem, får den assisterande nationella medlemmen enligt medlemsstatens prövning agera på den nationella medlemmens vägnar eller ersätta denna.

Alltsedan det att Eurojusts verksamhet inleddes har Finlands nationella medlem verkat vid Eurojusts säte i Haag. Enligt 4 § i Eurojustlagen ska den nationella medlemmen ha minst en biträdare som vid behov fungerar som ersättare för medlemmen. Biträdaren utses av Riksåklagarämbetet. Biträdaren har motsvarande behörighet som den nationella medlemmen när han eller hon ersätter den nationella medlemmen. I lagen har inte föreskrivits om behörighetsvillkoren för biträdaren, varför till biträdare kan utnämnas också en annan tjänsteman än en åklagare, en domare eller en polis med motsvarande behörighet. I praktiken har som den nationella medlemmens biträdare fram till år 2008 fungerat en polistjänsteman och efter det en statsåklagare. Dessutom har den nationella medlemmen från december 2008 haft en biträdare från centralkriminalpolisen. Bestämmelsen i 4 § i den gällande Eurojustlagen uppfyller kraven för utnämning av assisterande nationell medlem i artikel 2 i det nya Eurojustbeslutet.

Eurojustbeslutet från år 2002 innehåller inte några bestämmelser om biträdande nationell medlem. I det nya Eurojustbeslutet förutsätts det att det utses en biträdande nationell medlem, som uppfyller samma behörighetsvillkor som den nationella medlemmen samt då han eller hon ersätter den nationella medlemmen har samma befogenheter som denna.

I den föreslagna lagen ska finnas bestämmelse om såväl biträdande medlem som assisterande medlem. Den biträdande medlemmen ska uppfylla behörighetsvillkoren för statsåklagare för att ha samma befogenhet som den nationella medlemmen då han eller fungerar som dennas ersättare. Den assisterande medlemmen ska kunna fungera som den nationella medlemmens ersättare endast om han eller hon uppfyller behörighetsvillkoren för nationell medlem. För att undvika

missförstånd kallas en sådan ersättare i lagen biträdande medlem i enlighet med den svenska terminologin i beslutet och de övriga som bistår den nationella medlemmen kallas assisterande medlemmar. Behörighetsvillkoren för en assisterande medlem (tidigare biträdande medlem) ska inte heller i fortsättningen vara desamma som för den nationella medlemmen, men en assisterande medlem ska dock kunna fungera som den nationella medlemmens ersättare endast om han eller hon uppfyller samma behörighetsvillkor.

Punkterna 6—8 i artikeln gäller kopplingen av Eurojust till ett nationellt samordningssystem, utstationerandet av sambandspersoner i tredjestater samt Eurojusts sekretariat. Bestämmelserna kräver inte ändringar i lagstiftningen.

Artikel 3. Mål. Artikeln har uppdaterats genom att hänvisa till instrument som ger verkan om principen om ömsesidigt erkännande i det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna samt genom att ändra hänvisningarna till de punkter som ändrats genom det nya Eurojustbeslutet. Innehållet motsvarar i övrigt Eurojustbeslutet från år 2002.

Artikel 4. Behörighet. I artikeln fastställs de typer av brottslighet som omfattas av Eurojusts allmänna behörighet. Genom beslutet har punkt 1.a i artikeln ändrats så att där inte längre hänvisas till brott som är fastställda i artikel 2 i Europolkonventionen, utan allmänt till de typer av brott och överträdelser för vilka Europol alltid har behörighet att agera. På grund av ändringen har artikel 4.1.b i Eurojustbeslutet från år 2002 avlägsnats. Som en följd av den ändrade ordalydelsen ändras de brott som hör till Eurojusts behörighet samtidigt som förteckningen över brotten som hör till Europols behörighet ändras i handlingen för inrättande av Europol. Brotten i fråga om vilka Europol och Eurojust är behöriga grundar sig på artikel 4.1. i rådets beslut av den 6 april 2009 om inrättande av Europeiska polisbyrå (2009/371/RIF), nedan *Europolbeslutet* och på bilagan till beslutet. Till Europols behörighet hör t.ex. terrorism, olaglig narkotikahandel, människohandel, illegal människosmuggling, brottslighet som riktar sig mot motorfordon, datanätsbrott och miljöbrott.

Eurojusts allmänna behörighet omfattar enligt punkt c också andra brott som begås i samband med de brott som har nämnts i punkt a. Artikel 4.2 i Eurojustbeslutet från år 2002 har inte ändrats. Enligt den kan Eurojust i enlighet med sina mål bistå en medlemsstat vid utredningar och åtal, om den behöriga myndigheten i medlemsstaten begär det.

Artikel 5a. Joursamordning. I artikeln finns bestämmelser om Eurojusts joursamordning. En motsvarande bestämmelse finns inte i Eurojustbeslutet från år 2002. Enligt artikeln inrättas vid Eurojust för brådsakande ärenden en joursamordning som vid alla tidpunkter ska kunna ta emot och handlägga framställningar som hänskjuts till den. Till joursamordningen hör från varje medlemsstat antingen den nationella medlemmen, den biträdande nationella medlemmen eller en assisterande nationell medlem som har rätt att ersätta den nationella medlemmen. I praktiken krävs i bestämmelsen att arbetsuppgifterna för personerna i fråga har arrangerats på ett sådant sätt att en av dem dygnet runt har beredskap att ta emot en begäran som har kommit in till joursamordningen och vidarebefordra begäran till joursamordningsföreträdaren för den medlemsstat som saken gäller. Företrädaren ska vidarebefordra begäran för verkställighet genom att utnyttja beslutets befogenheter som nationell medlem. Bestämmelsen kräver inte nödvändigtvis att företrädaren för den nationella joursamordningsföreträdaren har jour vid Eurojusts säte i Haag. Vid Eurojust har en särskild kontaktpunkt för samordningen jour dygnet runt. Via kontaktpunkten vidarebefordras begärandena till den nationella joursamordningsföreträdaren.

Artikel 6. Eurojusts uppgifter som utförs genom dess nationella medlem. I artikeln finns bestämmelser om Eurojusts åtgärder genom dess nationella medlem.

Texten i artikel 6 i Eurojustbeslutet från år 2002 har omvandlats till punkt 1 i artikeln. Ordalydelsen i punkt a har ändrats. När Eurojust enligt artikel 6.a i Eurojustbeslutet från år 2002 kan anmoda de behöriga myndigheterna i en medlemsstat att överväga de åtgärder och beslut som nämns i beslutet, har genom det nya Eurojustbeslutet bestämmelsen

ändrats så att Eurojust, med angivande av sina skäl därför, får anmoda de behöriga myndigheterna att vidta nämnda åtgärder och beslut. Åtgärderna gäller att göra en utredning eller väcka åtal, skapa samordning mellan de behöriga myndigheterna i olika medlemsstater, inrätta gemensamma utredningsgrupper och tillhandahålla Eurojust information. Till åtgärdsförteckningen har fogats att vidta andra åtgärder som är motiverade med anledning av utredningen eller åtalet. Från artikeln har avlägsnats punkt g om överlämnande av framställningar om rättslig hjälp i vissa situationer.

Eurojust kan inte heller framledes genom den nationella medlemmen utfärda bestämmelser som förpliktar myndigheterna i en medlemsstat. Till artikeln har dock fogats en punkt 2 enligt vilken de behöriga myndigheterna i en medlemsstat utan dröjsmål ska svara på begäranden som görs enligt artikeln.

Artikel 7. Eurojusts uppgifter som utförs genom kollegiet. I artikeln nämns de åtgärder som Eurojust kan utföra genom kollegiet. Texten i Eurojustbeslutet från år 2002 har omvandlats till punkt 1. Till artikeln har fogats en punkt 2, enligt vilken kollegiet kan avge ett icke-bindande yttrande i fråga om en behörighetskonflikt mellan medlemsstaterna när det gäller att göra utredningar eller väcka åtal. Till artikeln har också fogats en punkt 3 som gäller rapportering till Eurojust om upprepade problem som har samband med verkställigheten av begäranden och beslut om rättsligt samarbete och om kollegiets icke-bindande yttrande om frågan.

Eurojust har inte heller som kollegium beviljats övernationella befogenheter att på ett sätt som förpliktar en medlemsstat bestämma om handläggningen av ett brottmål.

Artikel 8. Uppföljning av Eurojusts begäranden och yttranden. Enligt artikeln ska en medlemsstats behöriga myndighet som inte efterkommer en begäran eller följer ett yttrande ge skälen till detta. Genom beslutet har motiveringsskyldigheten utvidgats att gälla också sådana begäranden om utredningar och åtalsåtgärder som avses i artikel 6.1.a och som Eurojust framställer genom den nationella medlemmen samt Eurojusts icke-bindande yttranden som avses i artikel 7.2 och 7.3. Skälen ska anges utan onödigt

dröjsmål. I artikeln ingår också bestämmelser om undantag från motiveringsskyldigheten. Dessa undantag avser skadande av nationella säkerhetsintressen eller äventyrande av enskilda personers säkerhet.

Artiklarna 3—8 ska inte anses kräva preciserande reglering i nationell lagstiftning. Till den del det i bestämmelserna uppställs skyldigheter för de nationella myndigheterna ska de anses tillräckligt exakta för att kunna tillämpas direkt som sådana.

Artikel 9. Nationella medlemmar. Enligt punkt 1 i artikeln ska den nationella medlemmens mandatperiod vara minst fyra år. Medlemsstaten kan förlänga mandatperioden. För ett avbrott av mandatperioden förutsätts att rådet informeras om detta med angivande av skälen. Om den nationella medlemmen är ordförande eller vice ordförande för Eurojust, ska dennas mandatperiod åtminstone vara tillräckligt lång för att uppdraget som ordförande eller vice ordförande ska kunna fullgöras under hela mandatperioden.

Enligt punkt 2 ska all information som utbyts mellan Eurojust och medlemsstaterna sändas via den nationella medlemmen.

I punkt 3 krävs det att Eurojusts nationella medlem ska tillåtas få tillgång till de nationella kriminalregistren, registren över gripna eller anhållna personer, DNA-registren och andra register som han eller hon anser sig behöva för att kunna fullgöra sina uppgifter. Den nationella medlemmen ska ha åtminstone lika vidsträckta rättigheter att få information ur registren som han eller hon skulle ha i egenskap av nationell åklagare, domare eller respektive polis.

Enligt 2 § i Eurojustlagen utnämns Finlands nationella medlem till ett tjänsteförhållande för viss tid som statsåklagare vid Riksåklagarämbetet. Den nationella medlemmens mandatperiod är fyra år och kan förnyas en gång. I 3 § i lagen föreskrivs om den nationella medlemmens behörighet. Enligt paragrafen har den nationella medlemmen en statsåklagares befogenheter i ärenden som hör till Eurojust. Om åklagarens rätt att få upplysningar föreskrivs i 11 § i lagen om allmänna åklagare. Genom lagändring 848/2001, som trädde i kraft i november 2001, har åklagarens rätt att få upplysningar utvidgats så att åklagaren har motsvarande

rätt som polisen att få sekretessbelagda uppgifter av andra myndigheter och eller sammanslutningar som har tillsats för att handha en offentlig uppgift. Om åklagarens rätt att få upplysningar föreskrivs också i 19 § 1 mom. 9 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Enligt den har allmänna åklagaren i den utsträckning som föreskrivs i 11 § i lagen om allmänna åklagare rätt att för ett tjänsteuppdrag få behövliga uppgifter ur register.

Den nationella medlemmen har alltså enligt gällande lag den rätt att få de upplysningar som krävs i artikel 9.3 i beslutet. Bestämmelsen förpliktar i och för sig inte medlemsstaterna att inrätta nya register, utan förpliktar endast till att den nationella medlemmen ska få tillgång till information ur sin medlemsstats register i samma omfattning som han eller hon skulle få i egenskap av nationell åklagare, domare respektive polis.

Artikel 9a. Den nationella medlemmens befogenheter som tilldelats denna på nationell nivå.

I punkt 1 föreskrivas att när en nationell medlem utövar de befogenheter som avses i artiklarna 9b, 9c, och 9d, gör han eller hon det i egenskap av behörig nationell myndighet. Utövandet av befogenheterna innebär alltså inte en övernationell behörighet för Eurojust. Medlemmen handlar i enlighet med sin nationella lagstiftning och enligt de villkor som anges i artiklarna 9a—9e. Bestämmelserna gäller den nationella medlemmens befogenheter att översända och följa upp begäranden om rättsligt samarbete (artikel 9b), att i samförstånd med en behörig nationell myndighet eller med dennas samtycke utfärda beslut om rättsligt samarbete och om utredningar (artikel 9c) och i brådskande situationer (artikel 9d) samt begränsning av befogenheterna (artikel 9e). Vid utövandet av sina uppgifter ska den nationella medlemmen vid behov ange om han eller hon handlar i enlighet med de befogenheter som de nationella medlemmarna tilldelas enligt artiklarna 9a—9d.

Enligt punkt 2 i artikeln ska medlemsstaterna för sin nationella medlem fastsätta befogenheterna i det rättsliga samarbetet. Den nationella medlemmen ska ha åtminstone de ordinarie befogenheter som har definierats i

artikel 9b samt de befogenheter som anges i artiklarna 9c och 9d och vilka skulle vara tillgängliga för medlemmen i egenskap av nationell åklagare, domare respektive polis. Det är alltså fråga om minimibefogenheter vilket innebär att det inte finns hinder mot att bevilja den nationella medlemmen tom. vidsträcktare befogenheter än vad som förutsätts i artiklarna. Befogenheterna kan begränsas enbart av skäl som nämns i artikel 9e och som har samband med att befogenheterna strider mot konstitutionella bestämmelser eller grundläggande aspekter av det straffrättsliga systemet.

Artikel 9b. Ordinarie befogenheter. Artikel 9b innehåller bestämmelser om de ordinarie befogenheter som samtliga nationella medlemmar ska ha. Enligt punkt 1 i artikeln ska den nationella medlemmen ha rätt att i egenskap av behörig nationell myndighet ta emot, översända, underlätta, följa upp och lämna tilläggsinformation i samband med verkställigheten av begäranden om rättsligt samarbete. När befogenheterna utövas ska den nationella behöriga myndigheten omedelbart underrättas. Om en begäran om rättslig hjälp inte i sin helhet har verkställts, kan den nationella medlemmen enligt punkt 2 i artikeln den nationella behöriga myndigheten för sin medlemsstat att vidta kompletterande åtgärder så att begäran till alla delar ska kunna verkställas fullständigt.

Finlands nationella medlem kan för närvarande med en statsåklagares befogenheter ta emot, översända och följa upp begäranden om rättslig hjälp samt vid behov be om kompletterande åtgärder som gäller dem. Medlemmen har alltså redan de befogenheter som avses i artiklarna 9a och 9b i Eurojustbeslutet.

Artikel 9c. Befogenheter som utövas i samförstånd med en behörig nationell myndighet. I artikeln uppräknas de åtgärder som den nationella medlemmen bör ha befogenhet till i samförstånd med den behöriga nationella myndigheten eller på begäran av denna. Enligt punkt 1 finns bland dessa utfärdande och verkställande av begäranden om rättsligt samarbete (punkterna a och b), föreskrivande av utredningsåtgärder som vid Eurojusts samordningsmöte har konstaterats vara nödvändiga (punkt c) samt godkännande

och samordnande av kontrollerade leveranser (punkt d). Beslutanderätten i de situationer som avses i punkterna a—d begränsas naturligtvis till åtgärder som den nationella medlemmen utför i sin egen medlemsstat. De befogenheter som avses i punkt 2 i artikeln ska i princip utövas av en behörig nationell myndighet.

I den gällande Eurojustlagen finns inga bestämmelser om att den nationella medlemmen kan fatta de beslut som avses i artikel 9c i Eurojustbeslutet, när det är fråga om åtgärder vilka den nationella medlemmen inte har befogenhet att fatta beslut om i egenskap av statsåklagare. T.ex. hör enligt tvångsmedelslagen (450/1987) beslut om vissa tvångsmedel till domstol. Om en del av tvångsmedlen kan igen en anhållningsberättigad tjänsteman eller undersökningsledaren besluta. Också i 3 kap. i polislagen (493/1995) ingår bestämmelser om de myndigheter som är behöriga att besluta om olika medel för att inhämta information. De behöriga förundersöknings- och åklagarmyndigheternas uppgifter har fastställts också regionalt. Det att en anhållningsberättigad tjänsteman t.ex. har befogenhet att besluta om husrannsakan enligt 5 kap. 3 § i tvångsmedelslagen berättigar inte till att utöva denna befogenhet på en annan myndighets uppgiftsområde. Dessutom har åklagaruppgifterna som avses t.ex. i EU-utlämningslagen och frysningslagen koncentrerats till de åklagare som verkar inom Helsingfors, Kuopio, Uleåborgs, och Tammerfors tingsrätters domkretsar. Endast av särskilda skäl kan någon annan åklagare vara behörig åklagare.

Kontrollerade leveranser kan anses som ett sätt att inhämta information i samband med brottsundersökningen. I Finland har de förståtts som en överföring av förundersökningsåtgärder som alltså har samband med 5 § 1 mom. i polislagen och som syftar till att inhämta information om en större brottslighet och de parter som har varit delaktiga i den. Ofta används kontrollerad leverans som en metod för att utreda gränsöverskridande internationell brottslighet. Sådana varupartier som misstänks vara olagliga stoppas inte utan de övervakas tills de når sin destination. Syftet är att avslöja så många personer som möjligt som har gjort sig skyldiga till det brotts-

liga förfarandet. Vid kontrollerade leveranser kan polisen också delta i själva försändelsen.

Finlands nationella lagstiftning innehåller inga bestämmelser om kontrollerade leveranser, fastän man nog känner till dem som verksamhetsmetoder i samarbetsförpliktelser som är bindande för Finland. I de internationella instrumenten ingår också en definition för kontrollerad leverans. T.ex. enligt artikel 2 i i Förenta Nationernas konvention mot gränsöverskridande brottslighet (FördrS 20/2004, nedan FN-konventionen mot organiserad brottslighet) avses med kontrollerad leverans en metod att tillåta att en olaglig eller misstänkt försändelse förs ut ur, genom eller in i en eller flera stater med de behöriga myndigheternas vetskap och under deras övervakning i avsikt att utreda brottet och identifiera personer som är delaktiga i brottet. Förutom i nämnda konvention ingår det reglering som har samband med kontrollerade leveranser i t.ex. den tidigare nämnda rättshjälpskonventionen från år 2000, i Europeiska unionens konvention om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan medlemsstaternas tullförvaltningar (FördrS147/2004) samt i Förenta Nationernas konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (FördrS 44/1994).

Kontrollerad leverans har nämnts i regeringens proposition (RP 61/1993 rd) om lagen om internationell hjälp i straffrättsliga ärenden, nedan straffrättslagens, som en sådan annan rättslig hjälp som avses i 1 § 2 mom. 6 punkten i lagen som Finland kan ge med anledning av en framställning om rättslig hjälp för behandlingen av straffrättsliga ärenden. Också lagutskottet har ansett att ansett att nämnda bestämmelse täcker in samarbetet i fråga om kontrollerade leveranser (LaUB 25/1993 rd). I lagstiftningen ingår för närvarande inga uttryckliga bestämmelser om beslutanderätten i situationer med rättslig hjälp som gäller kontrollerade leveranser, varför det inte finns hinder för att Finlands nationella medlem med en statsåklagares befogenheter skulle kunna bevilja tillstånd för kontrollerade leveranser. I praktiken kan i Finland om kontrollerade leveranser besluta en tjänsteman på chefsnivå inom förundersökningsmyndigheten. Det kan också vara nödvändigt att till en kontrollerad leverans

foga teknisk spårning som avses i 5 a kap. 4 b § och om vilken enligt 5 § 4 mom. i kapitlet förundersökningsledaren beslutar.

Vid ingången av år 2010 trädde i kraft lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet (687/2009, nedan PTG-lagen). I 4 § i lagen finns bestämmelser om förfarandet för att genomföra kontrollerade leveranser och för att arrangera samarbetet mellan polisen tullen och gränsbevakningsväsendet. Lagen innehåller dock inte bestämmelser om det materiella innehållet för kontrollerade leveranser. Enligt 4 mom. i paragrafen kan närmare bestämmelser om beslutsförfarandet som har samband med kontrollerade leveranser utfärdas genom förordning av statsrådet.

I riksdagen har man återkommande ansett det som en brist att det inte finns nationella bestämmelser om kontrollerade leveranser och skyndat på att sådana ska fås till stånd (RSv 92/2003 rd, LaUB 5/2003 rd, FvUB 2/2004 rd, LaUU 23/2008 rd, GrUU 35/2008 rd). En behörig reglering i fråga om kontrollerade leveranser har också ansetts som en rättssäkerhetsfråga såväl med hänsyn till de brottsmisstänkta som till myndigheterna. För det internationella samarbetet är det viktigt att det lätt går att klarlägga vilka myndigheternas befogenheter och möjligheter är att delta i det operativa samarbetet i varje enskilt fall (LaUU 23/2008).

Genom Eurojustbeslutet ingriper man inte i nationella fall i befogenhetsfördelningen mellan förundersökningsmyndigheter, åklagare eller domstolar. Beslutet syftar endast till att främja att medlemsstaternas behöriga myndigheter så omfattande som möjligt ska kunna utnyttja Eurojust med hjälp av sin nationella medlem. Finlands behöriga myndighet kan till exempel ge den nationella medlemmen fullmakt att för myndighetens räkning framställa en begäran om rättslig hjälp till en främmande stat eller att på begäran av undersökningsledaren besluta om en åtgärd som man har beslutat om vid Eurojusts samordningsmöte när undersökningsledaren inte själv har kunnat delta i mötet. När det är fråga om verkställighet av en begäran om rättsligt samarbete, kan den nationella medlemmen med samtycke av den myndighet som i Finland svarar för verkställigheten av begä-

ran utreda om begäran enligt internationella instrument och finsk lag kan bifallas och, om detta är fallet, förordna att begäran ska verkställas i Finland. Behovet av att överföra beslutanderätten till den nationella medlemmen kan föranledas t.ex. av att begäran måste verkställas brådskande eller med iakttagande av ett visst förfarande och av att beslutsfattande kan bli snabbare av att det överförs till den nationella medlemmen. Verkställigheten av begäran ska dock bestämmas enligt finsk lag. Om det alltså är fråga om en begäran om rättslig hjälp som förutsätter beslag bör den föras till domstol för att fastställas på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 15 a § i tvångsmedslagen.

Den nationella medlemmens behörighet begränsas i alla situationer av att Eurojust endast kan verka för att kunna uppfylla sina mål och fullgöra sina uppgifter. Den nationella medlemmens uppgift är att bistå de behöriga nationella myndigheterna vid sådana utredningar och åtal som berör två eller flera medlemsstater. Detta innebär att t.ex. förebyggande av brott eller verksamhet av typen spaning samt verkställighet av straff faller utanför Eurojusts och också den nationella medlemmens behörighet.

Allt som allt kan de lagändringar som förordas av artikel 9c inte anses problematiska med tanke på myndigheternas befogenheter, eftersom den nationella medlemmen inte ska ha befogenhet att ensam besluta om de åtgärder som avses i artikel 9c, utan han eller hon ska alltid verka i samförstånd med en nationell myndighet eller med samtycke av denna.

Det föreslås att det i Eurojustlagen tas in en bestämmelse om att den nationella medlemmen på begäran eller med samtycke av den finska nationella myndigheten ska kunna fatta beslut om de åtgärder som avses i artikel 9c. Med beaktande av Eurojusts mål och uppgifter täcker befogenheten sådana åtgärder som det i Finland hör till förundersökningsmyndighetens eller åklagarens behörighet att besluta om. I lagen ska också för tydlighetens skull tas in en bestämmelse som är tillämplig på den nationella medlemmens samtliga befogenheter och enligt vilken konstateras att om framställningar och verkställigheten av begäranden om straffrättsligt sa-

marbete gäller i övrigt vad som har föreskrivits eller avtalats om detta.

Artikel 9d. Befogenheter som utövas i brådskande ärenden. Artikel 9d gäller den nationella medlemmens befogenheter i brådskande situationer där han eller hon inte tillräckligt snabbt kan fastställa den nationella behöriga myndigheten eller kontakta denna. Den nationella medlemmen har då rätt att godkänna och samordna kontrollerade leveranser i sin medlemsstat (punkt a) samt, när det gäller den egna medlemsstaten, verkställa begäranden och beslut om rättsligt samarbete (punkt b). Så snart den nationella behöriga myndigheten har fastställts eller kontaktats, ska den informeras om utövandet av befogenheterna.

Den nationella medlemmen har redan enligt nuvarande lagstiftning befogenheter att i brådskande ärenden fatta de beslut som avses i artikel 9d. Fastän huvudansvaret för handläggningen av brottmål ligger hos de nationella behöriga myndigheterna, har den nationella medlemmen enligt 3 § 2 mom. i gällande Eurojustlag befogenhet att i brådskande situationer själv vidta nödvändiga åtgärder. I enlighet med vad som det ovan har redogjorts för har man genom regleringen eftersträvat att säkerställa att ett sådant beslut om undersökningsåtgärder som måste fattas snabbt kan fattas också när den tjänsteman som svarar för undersökningen i hemlandet inte kan nås.

I Eurojustlagen föreslås en bestämmelse också om den nationella medlemmens befogenheter att fatta beslut i brådskande situationer. Enligt bestämmelsen ska den nationella medlemmen i brådskande situationer ha befogenhet att bevilja tillstånd för och samordning av kontrollerade leveranser i Finland, att besluta om verkställighet i Finland av en framställning om straffrättsligt samarbete samt om verkställighet i Finland av en förundersökningsåtgärd som Eurojusts samordningsmöte har ansett nödvändig. I bestämmelsen ska också preciseras samarbets- och kontakthållningsskyldigheten mellan den nationella medlemmen och de behöriga finska nationella myndigheterna så att den nationella medlemmen i brådskande situationer kan fatta beslut i ärendet efter att först ha kontaktat den myndighet som svarar för utfö-

randet av åtgärden i Finland. Befogenheten begränsas på detta sätt till den situation där den behöriga tjänstemannen på chefsnivå inte kan nås. I bestämmelsen konstateras det också att befogenheten att besluta om en fortsättning av åtgärden återgår på den behöriga nationella myndigheten genast då myndigheten har nåtts. Med beaktande av att det i det finska förundersökningssystemet finns jour dygnet runt kan det antas att bestämmelsen blir tillämplig ytterst sällan. Också utifrån Finlands geografiska läge kan det bedömas att framställningar om kontrollerade leveranser vore sällsynta.

Artikel 9e. *Begäranden från nationella medlemmar när befogenheter inte kan utövas.* Artikeln innehåller bestämmelser om grunder enligt vilka det är möjligt att avvika från utövandet av de befogenheter som avses i artiklarna 9c och 9d. En avvikelse är tillåten när tilldelandet av befogenheter till den nationella medlemmen strider mot konstitutionella bestämmelser eller grundläggande aspekter av det straffrättsliga systemet avseende fördelningen av befogenheter mellan polis, åklagare och domare, den funktionella uppgiftsfördelningen mellan åklagarmyndigheterna eller den berörda medlemsstatens federala struktur. Den nationella myndigheten ska då åtminstone vara behörig att lägga fram ett förslag för den myndighet som är behörig att utöva de befogenheter som avses i artiklarna 9c och 9d. Medlemsstaterna ska se till att den behöriga nationella myndigheten utan onödigt dröjsmål behandlar begäran från den nationella medlemmen.

Av de orsaker som anförts i den allmänna motiveringen föreslås inte någon avvikelse från de befogenheter som avses i artiklarna 9d och 9c.

Artikel 9f. *Nationella medlemmars deltagande i gemensamma utredningsgrupper.* Artikeln innehåller en bestämmelse om nationella medlemmars deltagande i gemensamma utredningsgrupper. Enligt artikeln ska medlemmen ha rätt att delta i och inrättandet av utredningsgrupper i enlighet med rambeslut 2002/465/RIF. Medlemsstaterna får dock ställa som villkor för den nationella medlemmens deltagande att den behöriga nationella myndigheten samtycker till deltagandet. De nationella medlemmarna, deras biträdan-

de nationella medlemmar eller assisterande nationella medlemmar ska enligt bestämmelsen uppmanas att delta i gemensamma utredningsgrupper där deras egen medlemsstat deltar och för vilka gemenskapsfinansiering tillhandahålls enligt tillämpliga finansieringsinstrument. Varje medlemsstat ska också fastställa om den nationella medlemmen ska delta i den gemensamma utredningsgruppen i egenskap av behörig nationell myndighet eller på Eurojusts vägnar.

I gällande Eurojustlag finns inga specialbestämmelser om den nationella medlemmens deltagande i gemensamma utredningsutredningsgrupper. Enligt 2 § i lagen om gemensamma utredningsgrupper består en utredningsgrupp av behöriga myndigheter i de stater som inrättat gruppen. I en utredningsgrupp kan också ingå åklagare (RP 186/2002 rd). I enlighet med vad som särskilt bestäms i överenskommelsen om inrättande av utredningsgruppen kan även andra personer än medlemsstaternas tjänstemän höra till utredningsgruppen, t.ex. representanter för Eurojust eller Europol. Eftersom Eurojusts nationella medlem enligt artikel 9f ska uppmanas att delta i sådana utredningsgrupper för vilka gemenskapsfinansiering tillhandahålls, föreslås det att det i lagen tas in en bestämmelse om denna skyldighet.

I lagen ingår inte bestämmelser om huruvida den nationella medlemmen ska delta i den gemensamma utredningsgruppen i egenskap av behörig nationell myndighet eller på Eurojusts vägnar. Enligt den föreslagna lagen deltar den nationella medlemmen i gemensamma utredningsgrupper som Finlands behöriga åklagarmyndighet.

Artikel 10. *Kollegium.* Artikeln innehåller bestämmelser om sammansättningen för Eurojusts kollegium, förfarandet för godkännande av Eurojusts arbetsordning och för beslutsfattandet inom kollegiet. Genom det nya Eurojustbeslutet har förfarandet för godkännande av kollegiets arbetsordning ändrats så att rådet i stället för med ett enhälligt beslut som förutsätts i Eurojustbeslutet från år 2002 godkänner arbetsordningen med kvalificerad majoritet.

Artikel 12. *Eurojusts nationella samordningssystem.* Artikeln innehåller bestämmelser om Eurojusts nationella samordningssy-

stem. Genom artikeln ersätts artikel 12 om att utse nationella kontaktpersoner i Eurojustbeslutet från år 2002. Enligt punkt 1 i artikeln ska varje medlemsstat utse minst en nationell kontaktperson för Eurojust. I punkt 2 i artikeln uppställs en skyldighet för medlemsstaten att inom två år från det att det nya Eurojustbeslutet har trätt i kraft inrätta ett nationellt samordningssystem för att säkerställa samordning av det arbete som utförs av de kontaktpersoner som avses i punkterna a—d. Bland dessa kontaktpersoner finns de nationella kontaktpersonerna för Eurojust (punkt a), de nationella kontaktpersonerna för Eurojust avseende terrorism (punkt b), den nationella kontaktpersonen för det europeiska rättsliga nätverket och upp till tre andra kontaktpunkter för det europeiska rättsliga nätverket (punkt c) samt representanterna för nätverket för gemensamma utredningsgrupper och de nätverk som inrättats för krigsförbrytelser, för återvinning av tillgångar och för förebyggande av korruption (punkt d). Enligt punkt 3 i artikeln ska kontaktpersonerna behålla sin ställning och status enligt nationell rätt. Enligt punkt 4 i artikeln ska Eurojusts nationella kontaktpersoner som avses i punkt 1 eller en av dem ansvara för att det nationella samordningssystemet för Eurojust fungerar.

I punkt 5 i artikeln föreskrivs det om samordningssystemets uppgifter. Samordningssystemet ska underlätta utförandet av Eurojusts uppgifter genom att säkerställa att ärendehanteringssystemet får information om den berörda medlemsstaten på ett effektivt och tillförlitligt sätt. Dessutom ska samordningssystemet hjälpa Eurojust med att fastställa om ett ärende ska behandlas med bistånd av Eurojust eller av det europeiska rättsliga nätverket. Vidare har samordningssystemet som uppgift att bistå den nationella medlemmen med att fastställa relevanta myndigheter för verkställande av begäranden och beslut om rättsligt samarbete samt ha ett nära samarbete med den nationella Europolheten. Enligt punkt 6 i artikeln ska de kontaktpersoner som avses i punkt 1 och i punkterna 2.a, 2.b och 2.c anslutas till Eurojusts ärendehanteringssystem. Enligt punkt 7 i artikeln ska ingenting i artikeln tolkas som att det påverkar de direkta kontakterna mellan myndigheterna

enligt vad som föreskrivs i instrumenten om rättsligt samarbete eller mellan den nationella medlemmen och hans eller hennes medlemsstat.

Enligt artikel 12 i Eurojustbeslutet från år 2002 lämnas det till varje medlemsstats prövning att utse en nationell kontaktperson för Eurojust. Artikeln förpliktar till att utse endast en kontaktperson som behandlar terrorismärenden. En nationell kontaktperson för frågor rörande terrorism ska utses också enligt artikel 2.2 i rådets beslut om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott.

Enligt 6 § i Eurojustlagen kan Riksåklagarämbetet utse en eller flera nationella kontaktpersoner för Eurojust enligt artikel 12 i Eurojustbeslutet. För närvarande är ingen kontaktperson utsedd. Till nationell kontaktperson för frågor rörande terrorism har utsetts en statsåklagare vid Riksåklagarämbetet. Någon nationell kontaktperson för det europeiska rättsliga nätverket har inte utsetts. De nationella kontaktpersonerna för nätverket för de gemensamma utredningsgrupperna har utsetts inom åklagarväsendet, polisen och tullen. Kontaktpersoner för de nätverk som inrättats för krigsförbrytelser och för återvinning av tillgångar har utnämnts inom centralkriminalpolisen. För nätverket som inrättats för förebyggande av korruption har ingen kontaktperson utsetts. Det finns ingen speciallagstiftning för samordning av nämnda personers uppgifter.

Det föreslås att det i lagen tas in en bestämmelse om skyldigheten att utse de personer som avses i artikel 12 i det nya Eurojustbeslutet. I lagen ska också föreskrivas om kontaktpersonernas tillgång till Eurojusts ärendehanteringssystem för utförande av sina uppgifter.

Artikel 13. *Utbyte av information med medlemsstaterna och mellan de nationella medlemmarna.* I artikeln ingår bestämmelser om utbyte av information mellan de nationella myndigheterna och medlemmarna. Bestämmelserna är mera detaljerade och förpliktande än artikel 13 i Eurojustbeslutet från år 2002. Enligt punkt 1 i artikeln ska medlemsstaternas behöriga myndigheter med Eurojust utbyta all information som är nödvändig för att fullgöra Eurojusts uppgifter i en-

lighet med artiklarna 4 och 5. Vid informationsutbytet ska beaktas reglerna om dataskydd som anges i Eurojustbeslutet. Informationsutbytet ska minst omfatta den information som anges i artikel 13.5, 13.6 och 13.7.

Enligt punkt 2 i artikeln ska en överföring av information till Eurojust tolkas som en begäran om hjälp av Eurojust i det aktuella fallet endast om detta anges. De nationella medlemmarna kan i syfte att fullgöra Eurojusts uppgifter enligt punkt 3 sinsemellan utbyta information eller med behöriga myndigheter i den egna medlemsstaten utan föregående tillstånd. I punkten förpliktas också till att informera de nationella medlemmarna om ett ärende som berör dem.

Enligt punkt 4 ska artikeln inte påverka andra skyldigheter angående överföring av information till Eurojust som föranleds av andra instrument. Som exempel nämns rådets beslut 2005/671/RIF om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott. Enligt artikel 2 i det beslutet föreskrivs om skyldigheten att till Eurojust översända uppgifter om lagföring och domar för terroristbrott som påverkar eller kan påverka flera medlemsstater. Informationen gäller uppgifter som gör det möjligt att identifiera personer, grupper eller enheter, de aktuella brotten och de särskilda omständigheterna kring dessa, information om fällande domar för terroristbrott och de särskilda omständigheterna kring dessa brott, kopplingar till andra relevanta fall samt framställningar om rättslig hjälp.

I punkterna 5–7 i artikeln fastställs de uppgifter som den nationella myndigheten alltid är skyldig att tillhandahålla med undantag av de undantagssituationer som nämns i punkt 8. Enligt punkt 5 ska man se till att den nationella medlemmen informeras om inrättandet av en gemensam utredningsgrupp och om resultaten av dess arbete.

I punkt 6 i artikeln fastställs de brottmål som den nationella medlemmen utan dröjsmål ska informeras om. Brottmålet ska direkt beröra minst tre medlemsstater och begäran om rättsligt samarbete ska ha överlämnats till minst två medlemsstater. Ett tilläggskrav är enligt punkt a att på det aktuella brottet kan följa ett frihetsstraff på åtminstone fem eller sex år i enlighet med medlemsstatens beslut

och att brottet ingår i de nio brottslag som är nämnda i punkten. Sådana brott är människohandel, sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi, olaglig narkotikahandel, olaglig handel med skjutvapen, delar av och komponenter till dessa samt korruption, bedrägerier som riktar sig mot Europeiska gemenskapens ekonomiska intressen, förfalskning av euron, penningtvätt samt angrepp mot informationssystem. Oberoende av om kriterierna i enlighet med punkt a uppfylls ska den nationella medlemmen informeras, om det finns faktiska indikationer på att en kriminell organisation är inblandad (punkt b). Dessutom ska den nationella medlemmen informeras om fall där det finns indikationer på att fallet kan ha en allvarlig gränsöverskridande dimension eller återverkningar på Europeiska unionens nivå eller att det kan påverka andra medlemsstater än de direkt berörda (punkt c).

Enligt punkt 7 i artikeln ska den nationella medlemmen informeras om behörighetskonflikter. Dessutom ska informeras om kontrollerade leveranser som berör minst tre stater, av vilka minst två är medlemsstater. Den nationella medlemmen ska också informeras om upprepade svårigheter att verkställa begäranden om rättsligt samarbete. Enligt punkt 10 i artikeln fastställs det närmare minimiinhållet för information i enlighet med punkterna 5–7 i bilagan till beslutet. I bilagan ingår uppgifter bl.a. för att individualisera brottet och den som misstänks för brottet. I punkt 11 krävs det att informationen ska översändas till Eurojust på ett strukturerat sätt.

Punkt 8 innehåller en bestämmelse om undantag från skyldigheten att lämna information till Eurojust. En avvikelse är möjlig särskilt i de fall, när lämnande av information skulle innebära att viktiga nationella säkerhetsintressen skadas eller säkerheten för individer äventyras. Enligt punkt 9 ska artikeln inte påverka de villkor som anges i avtal eller överenskomelser mellan medlemsstaterna och tredjeländer, inbegripet villkor som tredjeländer fastställer för användningen av uppgifter när de har tillhandahållits.

Finsk lagstiftning innehåller ingen bestämmelse om en skyldighet att lämna ut uppgifter till Eurojust. I 7 § i Eurojustlagen föreskrivs om myndigheterna befogenhet att

under vissa förutsättningar lämna ut uppgifter till Eurojust. Bestämmelserna i artikel 13.5—7 om skyldigheten att utbyta information i det nya Eurojustbeslutet är tillräckligt exakta för att kunna tillämpas direkt och kräver alltså inte genomförandebestämmelser i lag. I den föreslagna lagen ska dock föreskrivas om den allmänna skyldigheten enligt punkt 1 att lämna den nationella medlemmen sådan information som är nödvändig för att fullgöra Eurojusts uppgifter. Bestämmelsen behövs för att förtydliga att också i det fallet att något av kriterierna enligt artikel 13.6 eller 13.7 inte uppfylls, men informationen är viktig med hänsyn till Eurojusts behörighet och uppgifter, ska den nationella medlemmen informeras om detta. Som det ovan har konstaterats, har i artikel 13.6 och 13.7 räknats upp endast de uppgifter som minst ska lämnas den nationella medlemmen

Artikel 13a. *Information som lämnas till de behöriga nationella medlemmarna av Eurojust.* Artikeln handlar om att Eurojust ska förse de behöriga nationella myndigheterna med information. Eurojust ska förse de behöriga nationella myndigheterna med information och återkoppling om resultaten av informationsbehandlingen, inbegripet förekomsten av kopplingar till fall som redan finns lagrade i ärendehanteringssystemet. Dessutom ska Eurojust när en behörig nationell myndighet anmodar Eurojust att förse den med information översända informationen inom den tidsfrist som den myndigheten begär.

I Eurojustbeslutet från år 2002 finns ingen bestämmelse som motsvarar artikeln. Syftet med den nya bestämmelsen är att se till att också medlemsstaternas behöriga myndigheter får behövlig information med hjälp av sina nationella medlemmar. I enlighet med vad det ovan har redogjorts för sker allt informationsutbyte mellan Eurojust och medlemsstaterna genom den nationella medlemmen.

Artikel 14. *Behandling av personuppgifter.* Artikeln gäller behandlingen av personuppgifter i Eurojust. Enligt artikel 14.3 i Eurojustbeslutet från år 2002 ska de personuppgifter som behandlas av Eurojust bl.a. vara riktiga och aktuella med beaktande av information från medlemsstaternas behöriga myn-

digheter eller andra partner enligt artiklarna 13 och 26. Genom det nya beslutet har punkt 3 utsträckts att gälla också situationer som avses i artikel 26a, dvs. när det är fråga om personuppgifter som har utbytts med Eurojust och tredjestater eller internationella organisationer.

Dessutom har bestämmelsen i artikel 14.4 i Eurojustbeslutet från år 2002 om upprättande av index över uppgifter som rör utredningar och upprättande av tillfälliga arbetsregister avlägsnats. Bestämmelser om register finns i artiklarna 16 och 16a i det nya Eurojustbeslutet.

Artikel 15. *Restriktioner för behandling av personuppgifter.* I punkt 1 i artikeln har räknats upp de personuppgifter som Eurojust får behandla i de fall som har definierats i punkten. Enligt Eurojustbeslutet från år 2002 får Eurojust behandla endast personuppgifter enligt punkterna 1.a—1.k som berör personer ”som är föremål en brottsutredning eller är åtalade för en eller flera typer av brottslighet eller brott enligt artikel 4”. Genom det nya Eurojustbeslutet har punkt 1 i artikeln ändrats genom att nämnda ordalydelse har ersatts med ”är misstänkta för att ha begått eller för att ha deltagit i ett brott där Eurojust har behörighet eller som har dömts för ett sådant brott”. Det är alltså tillåtet att behandla förutom personuppgifterna för en misstänkt även personuppgifterna för en person som har dömts för ett brott.

Personuppgifter som Eurojust enligt punkt 1 i artikeln får behandla är bl.a. namn, medborgarskap, hemvist, yrke, personnummer, körkorts- och passuppgifter, bankkonton, beskrivning av de påstådda brotten, och upplysningar som rör en förmodad tillhörighet till en kriminell organisation. Uppgifterna motsvarar personuppgifterna som har räknats upp i Eurojustbeslutet från år 2002. Genom det nya Eurojustbeslutet har till förteckningen fogats punkterna l, m och n. Enligt punkt l kan Eurojust också behandla telefonnummer och e-postadresser. Dessutom kan Eurojust behandla uppgifter som avses i artikel 2.2 a i direktiv 2006/24/EG dvs. trafik- och lokaliseringssuppgifter samt de uppgifter som behövs för att lokalisera en abonnent eller användare. Enligt punkt m är det tillåtet att behandla fordonsregistreringsuppgifter. Enligt punkt n

kan behandlas DNA-profiler från den icke-kodande delen av DNA, fotografier och fingeravtryck.

I punkterna 2—4 i artikeln finns andra begränsningar och villkor för behandling av personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter är begränsad också i andra artiklar i beslutet (14, 16, 16—16b, 18 och 21). I beslutet finns också bestämmelser om individens rätt att få tillgång till av Eurojust behandlade uppgifter om sig själv (artikel 19), om rättelse och utplåning av personuppgifter (artikel 20), om datasäkerhet (artikel 22) om en oberoende tillsyn av behandlingen av personuppgifter (artiklarna 17 och 23) om ansvar för otillåten eller felaktig eller felaktig behandling av uppgifter (artikel 24) samt om sekretess (artikel 25).

Allt som allt kan man anse att bestämmelserna om dataskydd i Eurojustbeslutet utgör ett helt och konsekvent regelverk om alla väsentliga aspekter på dataskyddet. Till den del det är fråga om behandlingen i medlemsstaterna av uppgifter som har utbytt mellan Eurojust och medlemsstaterna tillämpas också rådets rambeslut om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete (2008/977/RIF). Detta konstateras i ingressen till punkt 13 i det nya Eurojustbeslutet. Avsikten är att överlämna en regeringsproposition till riksdagen om genomförande av rambeslutet under hösten 2010. I Finland föreskrivs om dataskydd i samband med straffrättsligt samarbete i personuppgiftslagen, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet och i tullagen. Fastän förteckningen över de personuppgifter som Eurojust får behandla har utvidgats i artikel 15, så bör artikel 15 inte anses problematiskt med hänsyn till skyddet för personuppgifter med beaktande av att uppgifterna noggrant har individualiserats i bestämmelsen och att dataskyddet i övrigt täckande har reglerats.

Artiklarna 16 och 16a. Ärendehanteringssystem, index och tillfälliga arbetsregister. Artiklarna innehåller bestämmelser om Eurojusts ärendehanteringssystem som består av tillfälliga arbetsregister och ett index som in-

nehåller personuppgifter och uppgifter utan koppling till person.

Den nationella medlemmen ska öppna ett tillfälligt arbetsregister för varje ärende om vilket information sänds till honom eller henne i den mån detta sker i enlighet med beslutet eller med instrument som reglerar överföring av information till Eurojust. Tillfälliga arbetsregister är filer som skapats i datasystemet och som innehåller uppgifter om brottmål. I arbetsregistren finns bl.a. allmän information om vad slags brottmål det gäller, hur ärendet har kommit till Eurojust, medlemsstaterna som berörs av ärendet och Eurojusts åtgärder i ärendet i fråga. Det finns också närmare uppgifter om de personer och brott som har samband med ärendet. I arbetsregistret kan också lagras handlingar som har samband med handläggningen av målet.

Tillgången till varje tillfälligt arbetsregister begränsas i början till den nationella medlemmen som har fört in uppgifterna och till dennas avdelning. Den nationella medlem som har öppnat ett tillfälligt arbetsregister ska för varje enskilt fall besluta huruvida tillgången till det arbetsregistret ska vara begränsad eller om annan bemyndigad Eurojustpersonal ges tillgång till uppgifterna eller en del av dem. Ett villkor är att uppgifterna behövs för att Eurojust ska kunna fullgöra sina uppgifter. De övriga medlemsstaternas avdelningar kan förse arbetsregistret med hänvisningar till andra tillfälliga arbetsregister som har samband med ärendet.

I ärendehanteringssystemets index finns hänvisningar till tillfälliga arbetsregister. I indexets hänvisningar får endast ingå personuppgifter som nämns i artikel 15. Alla som har tillgång till ärendehanteringssystemet har tillgång till uppgifterna i indexet.

Genom nämnda bestämmelser har ersatts artikel 16 om index och tillfälliga arbetsregister i Eurojustbeslutet från år 2002.

Artikel 16b. Tillgång till ärendehanteringssystemet på nationell nivå. I artikeln ingår bestämmelser om tillgången till de tillfälliga arbetsregistren och indexet i Eurojusts ärendehanteringssystem för de personer som deltar i den nationella samordning som avses i artikel 12 samt om begränsningar i samband med tillgången. I punkt 1 i artikeln finns allmänna begränsningar för tillgången till ären-

dehanteringssystemet för de nationella kontaktpersoner som avses artikel 12.2. Personerna i fråga har tillgång till indexet, om inte den nationella medlemmen som har beslutat föra in uppgifter i indexet uttryckligen har vägrat sådan tillgång. Dessutom har de tillgång till de tillfälliga arbetsregistren som öppnas eller hanteras av den nationella medlemmen från deras medlemsstat. Nämnade personer har också tillgång till tillfälliga arbetsregister som öppnas eller hanteras av nationella medlemmar från andra medlemsstater och till vilka den nationella medlemmen från deras medlemsstat har fått tillgång till, om inte den nationella medlemmen i medlemsstaten i fråga uttryckligen har vägrat tillgång till arbetsregistret.

Enligt punkt 2 i artikeln ska den nationella medlemmen, inom de begränsningar som fastställs i punkt 1, besluta om i vilken omfattning de nationella kontaktpersoner i hans eller hennes medlemsstat som är kopplade till Eurojusts ärendehanteringssystem i enlighet med artikel 12.6 ska beviljas tillgång till de tillfälliga arbetsregistren.

I punkt 3 i artikeln ingår en bestämmelse om de nationella kontaktpersonernas tillgång till index i ärendehanteringssystemet. Enligt punkten ska varje medlemsstat efter samråd med sin nationella medlem besluta om i vilken utsträckning tillgång till index garanteras kontaktpersoner som på motsvarande sätt som i situationer enligt punkt 2 har tillgång till ärendehanteringssystemet. I enlighet med vad det ovan har redogjorts för ska vara anslutna Eurojusts nationella kontaktpersoner, Eurojusts nationella kontaktperson i frågor som rör terrorism och det europeiska rättsliga nätverkets nationella kontaktpersoner. Dessutom kan enligt medlemsstatens prövning vara anslutna representanterna för nätverket för gemensamma utredningsgrupper och de nätverk som inrättats för krigsförbrytelser, för återvinning av tillgångar och för förebyggande av korruption. Medlemsstaterna ska underrätta Eurojust och rådets generalsekretariat om sitt beslut avseende genomförande av punkten så att generalsekretariatet ska kunna informera de övriga medlemsstaterna. Enligt punkten ska alla personer som har anknytning till ärendehanteringssystemet åtminstone ha tillgång till index i den mån det

är nödvändigt för att få tillgång till de tillfälliga arbetsregister till vilka de har garanterats tillgång av den nationella medlemmen.

Det föreslås att det i lagen tas in bestämmelser om de i artikel 12.2 avsedda nationella kontaktpersonernas rätt att använda Eurojusts ärendehanteringssystem.

Artikel 17. Personuppgiftsombud. Artikeln har ändrats huvudsakligen i språkligt hänseende.

Artikel 18. Tillåten tillgång till personuppgifter. Artikeln gäller befogenheterna att av Eurojust få personuppgifter som behandlas av Eurojust. Enligt bestämmelsen har endast nationella medlemmar, biträdande nationella medlemmar och assisterande nationella medlemmar enligt artikel 2.2, personer som avses i artikel 12.2 i den mån de är kopplade till ärendehanteringssystemet enligt artikel 12.6 samt behörig personal vid Eurojust tillgång till personuppgifter som behandlas av Eurojust.

Genom bestämmelsen har ersatts artikel 18 om tillåten tillgång till personuppgifter i Eurojustbeslutet från år 2002.

Artikel 19. Rätt att få tillgång till personuppgifter. Artikeln gäller individens rätt att av Eurojust få tillgång till personuppgifter som rör honom eller henne själv. I artikel 19.4 b i Eurojustbeslutet från år 2002 ska tillgång till personuppgifter vägras om sådan tillgång kan äventyra någon nationell utredning som Eurojust medverkar i. Genom det nya Eurojustbeslutet har punkten ändrats så att också äventyrandet av en sådan utredning som Eurojust inte medverkar i är en grund för att vägra tillgång till personuppgifter.

Artikel 21. Tidsfrister för bevarande av personuppgifter. I artikeln finns bestämmelser om de tidsfrister då Eurojust från sin databas ska utplåna de personuppgifter som Eurojust har behandlat. Genom det nya Eurojustbeslutet har det gjorts vissa ändringar i artikeln och vissa preciseringar av tidpunkterna och i bestämmelserna om avvikelser från skyldigheten att utplåna uppgifter.

Artikel 23. Gemensam tillsyningsmyndighet. I artikeln har gjorts vissa ändringar bl.a. i bestämmelserna om tillsyningsmyndighetens sammanträdande. Tillsyningsmyndighetens behörighet har utvidgats till att gälla informationsutbyte med Eurojusts samarbetsparter.

Den kortaste mandatperioden för den domare som utnämns till tillsyningsmyndigheten har förlängts från 18 månader till tre år.

Enligt 5 § i Eurojustlagen utser justitieministeriet Finlands representant till Eurojusts gemensamma tillsyningsmyndighet. Det föreslås att en bestämmelse med motsvarande innehåll i sak tas in också i den nya lagen. För närvarande representeras Finland i det gemensamma tillsyningsorganet av en tingsdomare.

Artikel 25. Sekretess. I artikeln har gjorts ändringar av teknisk karaktär.

Med stöd av 3 § 3 mom. i Eurojustlagen har den nationella medlemmen tystnadsplikt enligt artikel 25 i Eurojustbeslutet när det gäller uppgifter som han eller hon får från Eurojust. Bestämmelsen uppfyller kraven i artikel 25. En bestämmelse med samma innehåll tas in också i den nya lagen.

Artikel 25a. Samarbete med det europeiska rättsliga nätverket och andra nätverk i Europeiska unionen som medverkar i straffrättsligt samarbete. I artikeln finns bestämmelser om samarbete mellan Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket samt andra nätverk i Europeiska unionen som medverkar i straffrättsligt samarbete. Bestämmelserna kräver inte lagstiftningsåtgärder på nationell nivå.

Artikel 26. Förbindelserna med institutioner, organ och byråer med anknytning till gemenskapen eller unionen. I artikeln finns bestämmelser om upprättande av samarbetsförbindelser med Europeiska unionens institutioner, organ och byråer. Förbindelser ska upprättas med åtminstone Europol, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF), Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser (Frontex) och rådet, särskilt dess gemensamma lägescentral (Sitcen). Överenskommelserna med parterna och de praktiska arrangemangen kan gälla utbyte av information, även personuppgifter, och utstationering av kontaktpersoner vid Eurojust.

I punkt 5 i artikeln finns en bestämmelse om informationsutbyte med OLAF som motsvarar bestämmelsen i artikel 26.4 i Eurojustbeslutet från år 2002. Bestämmelsen kräver att den nationella medlemmen är behörig

myndighet vid informationsutbytet mellan Eurojust och OLAF. Förpliktelsen i bestämmelsen är uppfylld i 3 § 1 mom. i Eurojustlagen. Enligt sistnämnda bestämmelse är den nationella medlemmen behörig att utbyta information med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning i det syfte som avses i artikel 26.4 i Eurojustbeslutet. En bestämmelse med motsvarande innehåll ska tas in i 3 § 1 mom. i den föreslagna lagen.

I artikeln förutsätts det inte för den nationella medlemmen motsvarande behörighet i förhållande till övriga organ som nämns i artikeln. Artikeln kräver därför inte till övriga delar en ändring av lagstiftningen.

Artikel 26a. Förbindelserna med tredje-stater och organisationer. Artikeln innehåller bestämmelser om samarbete mellan Eurojust och stater utanför EU samt internationella organisationer. Överenskommelser eller praktiska arrangemang med nämnda enheter får avse utbyte av information, inbegripet personuppgifter, och utstationering av sambandsmän eller sambandspersoner vid Eurojust. För utbyte av personuppgifter har det uppställts villkor som har samband med dataskyddet och användningen av uppgifterna. En överenskommelse om samarbete kan ingås endast efter det att Eurojust har samrått med den gemensamma tillsyningsmyndigheten om dataskyddsbestämmelserna och efter godkännande av rådet, med kvalificerad majoritet.

Artikel 27. Överföring av uppgifter. Enligt punkt 1 i artikeln kräver utbyte av information med någon av de enheter som avses i artikel 26a att den nationella medlem i den medlemsstat som överlämnade informationen har gett sitt samtycke till överföringen av informationen. Den nationella medlemmen ska i förekommande fall samråda med medlemsstaternas behöriga myndigheter. Enligt punkt 2 i artikeln ska Eurojust svara för att överföringen av uppgifter är lagenlig och föra ett register över alla överföringar som utförs enligt artiklarna 26 och 26a och över grunderna för överföringarna. I punkten uppställs också för mottagaren en skyldighet att ingå ett åtagande om att uppgifterna kommer att användas endast för de ändamål för vilka de överfördes.

I den gällande lagen finns inga bestämmelser om de krav som den nationella medlemmen ska beakta innan den ger sitt samtycke till att uppgifter överförs från Eurojust till stater utanför EU eller till internationella organisationer. I propositionen föreslås det att den nationella medlemmen ska kunna ge sitt samtycke till att uppgifter som från Finland har lämnats till Eurojust överförs vidare från Eurojust till parter som avses i artikel 26a på samma villkor som gäller för utlämnande av uppgifterna från Finland till en främmande stat eller en internationell organisation. Innan samtycke ges ska den nationella medlemmen vid behov samråda med den finska myndighet som har tillhandahållit uppgifterna.

Artikel 27a. *Sambandspersoner utstationerade i tredjestater.* Artikel 27a innehåller bestämmelser om utstationering av samarbetspersoner i tredjestater i enlighet med en sådan överenskommelse som avses i artikel 26a mellan Eurojust och staten i fråga.

Artikel 27b. *Framställningar om rättsligt samarbete som riktas till eller görs av tredjestater.* I artikel 27b ingår bestämmelser om samordning av verkställigheten av sådana framställningar om rättsligt samarbete som görs av eller riktas till tredjestater när framställningarna är delar av samma utredning och måste verkställas i minst två medlemsstater.

Artikel 27 c. *Annat ansvar för otillåten eller felaktig behandling av uppgifter.* I artikel 27c ingår bestämmelser om avtalsgrundat och annat skadeståndsansvar som gäller annan än otillåten eller felaktig behandling av uppgifter.

Det nya Eurojustbeslutets övriga bestämmelser. I det nya Eurojustbeslutet finns också vissa andra bestämmelser genom vilka motsvarande artiklar i Eurojustbeslutet från år 2002 har ändrats. Dessa gäller närmast Eurojusts interna administration och finansiering. Bestämmelserna avser den administrativa direktören (artikel 29), personalen (artikel 30), ekonomin (artikel 33), fastställandet av budgeten (artikel 35), genomförandet av budget samt ansvarsfrihet (artikel 36), sekretessbelagda EU-uppgifter (artikel 39a), rapportering (artikel 41) och utvärdering (artikel 41a).

Artiklarna 27a—41a kräver inte lagstiftningsåtgärder på nationell nivå.

2 Lagförslag

2.1 Lagen om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust

1 §. Lagens syfte. Enligt paragrafen genomförs genom lagen de åtgärder som förutsätts av det nya Eurojustbeslutet. Genomförandet omfattar Eurojustbeslutet sådant som det lyder ändrat genom det nya beslutet. I enlighet med praxis vid författningshänvisningar nämns endast den ursprungliga författningen, dvs. hänvisningsuppgifterna i fråga om Eurojustbeslutet från år 2002. Såsom det ovan har konstaterats är avsikten att i samband med genomförandet av det nya Eurojustbeslutet upphäva den gällande Eurojustlagen. Nedan redogörs för ändringarna i sakinnehållet i den Eurojustlag som upphävs. Till den del som paragraferna motsvarar bestämmelserna i den lag som upphävs, framgår motiveringen till dem av regeringens proposition 61/2008 rd.

2 §. Nationell medlem. I fråga om den nationella medlemmens mandatperiod motsvarar 1 mom. i paragrafen 2 § 1 mom. i lagen som ska upphävas. Den nationella medlemmens mandatperiod är alltså fyra år och den kan förnyas en gång. I en situation där den nationella medlemmen är ordförande eller vice ordförande för Eurojust får hans eller hennes mandatperiod förlängas till utgången av ordförande- eller viceordförandeskapet. Förlängningen av mandatperioden påverkas inte av att den nationella medlemmen kan utses för högst två mandatperioder såsom också för närvarande.

Paragrafens 2 mom. motsvarar till sitt innehåll 2 § 2 mom. i den lag som ska upphävas. Den nationella medlemmen utnämns alltså till ett tjänsteförhållande för viss tid som statsåklagare vid Riksåklagarämbetet. Den nationella medlemmen ska uppfylla de allmänna behörighetsvillkoren för statsåklagare enligt 13 § 2 mom. i lagen om allmänna åklagare, dvs. han eller hon ska ha avlagt juris kandidatexamen och ha den skicklighet som behövs för uppgiften.

3 §. Den nationella medlemmens behörighet och uppgifter. Sakinnehållet i paragrafen

i den lag som upphävs föreslås ändrat som en följd av artiklarna 9—9d i det nya Eurojustbeslutet. Det har redogjorts för artiklarnas innehåll i motiveringen till artiklarna. Paragrafens 1 mom. bibehålls med samma innehåll som 3 § 1 mom. i den lag som ska upphävas. Den nationella medlemmen ska alltså ha befogenhet att i enlighet med 7 § i lagen om allmänna åklagare i hela landet sköta åklagaruppgifter. Befogenheten omfattar endast brottmål som hör till Eurojusts uppgifter. Dessa har definierats i artikel 4 i det nya Eurojustbeslutet. Dessutom ska han eller hon ha befogenhet att ta emot och göra framställningar om rättsligt samarbete samt underlätta och följa upp verkställigheten av dem. I momentet bibehålls den bestämmelse som också ingår i den lag som ska upphävas och som avser den nationella medlemmens befogenhet att utbyta information med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning. Till denna del hänvisas det i momentet till artikel 26.5 i det nya Eurojustbeslutet i enlighet med den ändrade numreringen för bestämmelserna.

I 2 mom. i paragrafen bibehålls den bestämmelsen om den nationella medlemmens skyldighet att utan dröjsmål sända en begäran om straffrättsligt samarbete till de behöriga finska myndigheterna som motsvarar andra meningen i 3 § 2 mom. i den lag som ska upphävas. Bestämmelsen fastställer befogenhetsfördelningen mellan den nationella medlemmen och den behöriga finska myndigheten enligt vilken huvudansvaret för handläggningen av ett brottmål ligger hos den nationella myndigheten.

Paragrafens 3 mom. gäller sådana åtgärder som den nationella medlemmen får vidta på begäran av den behöriga finska myndigheten eller efter att fått dess samtycke. I 1 punkten finns en bestämmelse som motsvarar den första meningen i 3 § 2 mom. i den lag som ska upphävas och som innebär att den nationella medlemmen kan hänföra ett brottmål till Eurojust endast på begäran av den myndighet som svarar för handläggningen av målet. Bestämmelsen syftar till att underlätta de nationella myndigheternas verksamhet genom att göra det möjligt att dessa ska kunna ge den nationella medlemmen att avfatta och verkställa framställningar som har samband med rättsligt samarbete samt när Eurojust sam-

ordnar undersökningen eller åtalet i ett brottmål som berör flera medlemsstater.

Enligt punkt 2 kan den nationella medlemmen framställa en begäran om rättsligt samarbete till en främmande stat. Grunden för att ge den nationella medlemmen fullmakt att framställa en begäran som avses i bestämmelsen kan framför allt vara att på detta sätt underlätta eller påskynda verkställigheten av framställningen.

Enligt punkt 3 kan den nationella medlemmen besluta om verkställighet i Finland av en framställning om straffrättsligt samarbete. Bestämmelsen kan bli tillämplig t.ex. när den nationella medlemmen har tagit emot en sådan begäran om straffrättsligt samarbete som måste verkställas i brådskande ordning. Den nationella medlemmen ska då i enlighet med villkoren i punkt 2 stå i kontakt med den behöriga finska myndigheten som med stöd av 3 mom. 3 punkten kan ge sitt samtycke till att den nationella medlemmen beslutar om verkställighet av åtgärden i Finland. Enligt punkten kan den nationella medlemmen endast besluta om verkställighet av en sådan åtgärd som i Finland förundersökningsmyndigheten eller åklagaren beslutar om. Med andra ord är det inte möjligt att på den nationella medlemmen överföra befogenhet att besluta om åtgärder om vilka i Finland domstolen beslutar. Avgränsningen är motiverad för att det i statsförfattningsrättsligt hänseende kan vara problematiskt att överföra beslutanderätt som hör till domstol till den nationella medlemmen. Det finns inte heller ett behov för detta såtillvida att den nationella medlemmens uppgifter uttryckligen har samband med samordningen av förundersöknings- och åtalsåtgärderna. För verkställigheten av en framställning av rättsligt samarbete gäller i övrigt vad som särskilt har föreskrivits om den eller vad som har överenskommits med den staten i fråga. Detta konstateras i 6 mom. som det redogörs för nedan.

I punkterna 4 och 5 ingår bestämmelser om att den nationella medlemmen kan besluta att bestämma om utförande i Finland av en förundersökningsåtgärd som har överenskommits vid Eurojusts samordningsmöte samt besluta om beviljande av tillstånd till eller samordning av kontrollerade leveranser i Finland. Detta innebär att t.ex. förundersök-

ningsledaren eller den tjänsteman som beslutar om kontrollerade leveranser kan ge den nationella medlemmen fullmakt att vid behov besluta om verkställighet av en åtgärd som har överenskommits vid Eurojust samordningsmöte, om tjänstemannen i fråga själv inte har kunnat delta i mötet. Det har ovan i motiveringen till artiklarna redogjorts för bestämmelserna om kontrollerade leveranser. Bestämmelser om förfarandet för kontrollerade leveranser finns i 4 § i PTG-lagen. Nämda bestämmelse innehåller dock inte en definition för kontrollerad leverand, utan i den hänvisas till ett internationellt avtal eller någon annan förpliktelse som är bindande för Finland. T.ex. avses enligt artikel 2 punkt i i FN-konventionen mot organiserad brottslighet med kontrollerad leverans en metod att tillåta att en olaglig eller misstänkt försändelse förs ut ur, genom eller in i en eller flera stater med de behöriga myndigheternas vetenskap och under deras övervakning i avsikt att utreda brottet och identifiera personer som är delaktiga i brottet.

Paragrafens 4 mom. gäller den nationella medlemmens befogenheter i brådskande fall. I enlighet med motiveringen till artiklarna preciseras regelverket om brådskande fall som finns i 3 § 2 mom. i den lag som ska upphävas. Bestämmelsen syftar till att trygga den nationella medlemmens möjligheter att fungera i en situation där det förutsätts ett snabbt beslut och där han eller hon inte når den myndighet som i Finland har befogenhet att besluta i ärendet. Enligt momentet kan den nationella medlemmen då besluta om de åtgärder som avses i 3 mom. 3–5 punkten, dvs. om verkställighet av en begäran om straffrättsligt samarbete, om verkställighet i Finland av en förundersökningsåtgärd som det har beslutats om vid Eurojusts samordningsmöte samt om tillstånd för kontrollerade leveranser eller samordning av sådana. Vid samordning av kontrollerade leveranser är det främst fråga om att säkerställa informationsgången mellan olika ansvariga myndigheter.

Man har i förslaget eftersträvat att begränsa den nationella medlemmens beslutanderätt i brådskande fall så att det i praktiken inte ska finnas ett behov av att ty sig till bestämmelsen. Detta beror på att det i Finland finns ett

dygnet runt jourssystem såväl vid förundersökningsmyndigheterna som inom åklagarorganisationen. Den nationella medlemmens befogenheter begränsas av att han eller hon alltid innan beslutet fattas ska kontakta den finska myndighet som svarar för det praktiska genomförandet av åtgärden. Den myndighet som i Finland genomför åtgärden är oftast en förundersökningsledare eller en tjänsteman på motsvarande nivå. På detta sätt säkerställs på förhand att åtgärden genomförs sakligt och med iakttagande av gällande förfarandebestämmelser. Till exempel finns det i enlighet med vad det tidigare har redogjorts för i 4 § i PTG-lagen en bestämmelse om genomförande av kontrollerade leveranser. Enligt bestämmelsen ska den PTG-myndighet, till vars uppgiftsområde ärendet hör utan onödigt dröjsmål informeras om framställningar om rättslig hjälp som gäller kontrollerade leveranser. Dessutom förutsätts det att man från fall till fall kommer överens om den kontrollerade leveransen så att den inte orsakar överhängande allvarlig fara för liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Uttryckliga bestämmelser om kontrollerade leveranser ingår också i avtal om internationellt straffrättsligt samarbete. Gällande bestämmelser och internationella förpliktelser ska iakttas då en kontrollerad leverans genomförs också när det är fråga om en framställning från Eurojust om rättslig hjälp om kontrollerade leveranser som har vidarebefordrats till Finland via den nationella medlemmen.

I det föreslagna 4 mom. förutsätts det också uttryckligen att åtgärden ofördröjligen ska anmälas hos den myndighet som har befogenhet att besluta om åtgärden. Efter det har nämnda myndighet befogenhet att besluta om att fortsätta åtgärden eller avbryta den.

I paragrafens 5 mom. finns en bestämmelse som motsvarar 3 § 3 mom. i lagen som ska upphävas och enligt vilken den nationella medlemmen vid handläggningen av ärenden i Eurojust trots sekretessbestämmelserna får använda personuppgifter som han eller hon har fått med stöd av sina befogenheter. Medlemmen har tystnadsplikt i fråga om uppgifter som han eller hon har fått från Eurojust i enlighet med artikel 25 i Eurojustbeslutet.

I 6 mom. i paragrafen finns en hänvisningsbestämmelse enligt vilken bestämmelser om den nationella medlemmens deltagande i gemensamma utredningsgrupper finns i lagen om gemensamma utredningsgrupper. Dessutom ska i momentet ingå en bestämmelse om att i fråga om förfarandet i ärenden som omfattas av den nationella medlemmens behörighet gäller i övrigt vad som särskilt har avtalats eller föreskrivits om detta. Bestämmelsen syftar till att förtydliga att den nationella medlemmen vid utövningen av de befogenheter som räknats upp i paragrafen ska verka i enlighet med finsk lag och de internationella instrumenten för straffrättsligt samarbete. Den nationella medlemmen kan alltså t.ex. inte besluta att lämna rättslig hjälp, om framställningen enligt lag ska förvägras. Den nationella medlemmen har inte heller befogenhet att besluta om andra än om i 3 § individualiserade ärenden. Om t.ex. befogenheten att besluta om verkställigheten av en framställning om rättsligt samarbete enligt lag hör till domstol, får den nationella medlemmen inte besluta om verkställighet. Han eller hon har alltså inte befogenhet att besluta t.ex. om en på en europeisk arresteringsorder grundad utlämning av en brottsåtalad eller till straff dömd person, utan befogenheten att besluta om utlämningen hör till domstolen.

4 §. Biträdande medlem. Enligt paragrafen ska den nationella medlemmen biträddas av minst en biträdande medlem, som vid behov får ersätta medlemmen. För att undvika missförstånd kallas en sådan ersättare i lagen biträdande medlem i enlighet med den svenska terminologin i beslutet och de övriga som bistår den nationella medlemmen kallas assisterande medlemmar. Behörighetsvillkoren för en assisterande medlem (tidigare biträdande medlem) ska inte heller i fortsättningen vara desamma som för den nationella medlemmen, men en assisterande medlem ska dock kunna fungera som den nationella medlemmens ersättare endast om han eller hon uppfyller samma behörighetsvillkor.

Behörighetsvillkoren för en biträdande medlemmen är desamma som för den nationella medlemmen. Detta innebär att också till biträdande medlem ska utnämnas en person som uppfyller behörighetsvillkoren för statsåklagare enligt 13 § 2 mom. i lagen om all-

männa åklagare. På motsvarande sätt som för den nationella medlemmen är den biträdande medlemmens mandatperiod fyra år och den kan förnyas. Den biträdande medlemmen ska utses av Riksåklagarämbetet. Utifrån den nationella medlemmens arbetsmängd hittills kan det bedömas att det är tillräckligt att utse en biträdande medlem. Eftersom det i Eurojustbeslutet dock tillåts att det utses flera biträdande medlemmar än en görs detta också möjligt i Eurojustlagen. Det är också möjligt att utse flera biträdande medlemmar.

I 2 mom. i paragrafen finns en bestämmelse om att när den biträdande medlemmen fungera som den nationella medlemmens ersättare vägnar har han eller hon de befogenheter som anges i 3 §.

5 §. Assisterande medlem. I paragrafen ingår en bestämmelse om assisterande medlem. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 4 § om biträdare i den lag som ska upphävas. Den assisterande medlemmen skiljer sig från den biträdande medlemmen på det sättet att det inte uppställs särskilda behörighetsvillkor för den assisterande medlemmen. Till assisterande medlem kan därför enligt behov utses också en annan person, t.ex. från polisförvaltningen, än en sådan som har avlagt juris kandidatexamen. Enligt den föreslagna 5 § 1 mom. kan endast en assisterande medlem som uppfyller behörighetsvillkoren för nationell medlem fungera som dennas ersättare. Eftersom det i 4 § föreskrivs om biträdande medlem som alltid ska uppfylla behörighetsvillkoren för nationell medlem och som också kan fungera som den nationella medlemmens ersättare, finns det inget behov av att också en sådan biträdande medlem som inte uppfyller behörighetsvillkoren för nationell medlem ska kunna fungera som den nationella medlemmens ersättare. Detta förutsätts inte heller i artikel 2 i Eurojustbeslutet. Enligt 2 mom. i paragrafen har den biträdande medlemmen, när han eller hon fungerar som den nationella medlemmens ersättare de befogenheter som anges i 3 §

6 §. Finlands representant i Eurojusts gemensamma tillsynsmyndighet. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 5 § i den lag som ska upphävas. Detta innebär att justitieministeriet utser Finlands representant till den

gemensamma tillsynsmyndighet som inrättats med stöd av artikel 23 i Eurojustbeslutet.

7 §. Nationella kontaktpersoner. Paragrafens 1 mom. motsvarar i huvudsak bestämmelsen i 6 § om nationella kontaktpersoner i den lag som ska upphävas. Med avvikelse från bestämmelsen i den lag som upphävs är bestämmelsen dock i förpliktande form i enlighet med vad som krävs i artikel 12.1 i Eurojustbeslutet. I paragrafen krävs alltså att Riksåklagarämbetet ska utse en eller flera nationella Eurojustkontaktpersoner.

I enlighet med motiveringen till artiklarna ingår det bestämmelser om att utse nationella kontaktpersoner också i andra instrument, såsom i rådets beslut om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott samt i rådets beslut om ett europeiskt rättsligt nätverk. Kontaktpersoner som utses för olika ändamål finns uppräknade i artikel 12.2 i det nya Eurojustbeslutet. När nationella kontaktpersoner utses, ska beaktas särskilt förpliktelsen i artikel 12.4 enligt vilken en av kontaktpersonerna ska ansvara för att det nationella samordningssystemet fungerar. I praktiken innebär detta att man ska sörja för att de nationella kontaktpersoner som har utsetts för olika ändamål är medvetna om varandras åtgärder som har samband med Eurojust och får uppgifter i anslutning till detta. Dessutom innebär det ett helhetsansvar för att uppgifter som gäller Finland på ett effektivt och strukturerat sätt översänds till Eurojust samt för de övriga uppgifter i det nationella samordningssystemet som räknas upp i artikel 12.5 i Eurojustbeslutet och som det redogjorts för i motiveringen till artiklarna. Riksåklagaren ska kunna utfärda närmare bestämmelser om hur den nationella samordningen genomförs i Finland.

8 §. Tillgång till Eurojusts ärendehanteringssystem. I 1 mom. i paragrafen föreskrivs om finska myndigheters tillgång till Eurojusts ärendehanteringssystem. Enligt bestämmelsen ska de nationella kontaktpersoner som nämns i artikel 12.2 a–d ha rätt att använda ärendehanteringssystemets index, om det är nödvändigt för att fullgöra deras uppgifter. I enlighet med vad som det redogjorts för i motiveringen till artiklarna har det i det nya Eurojustbeslutet lämnats till medlemsstaternas prövning att arrangera tillgång-

en till ärendehanteringssystemet för de personer som avses i artikel 12.2 a–d, dvs. de nationella medlemmarna för nätverket för gemensamma utredningsgrupper och kontaktpersonerna för de nätverk som har samband med folkmord, återvinning av tillgångar som härrör sig från brott samt förebyggande av korruption. Det vore ändamålsenligt att också dessa personer skulle kunna få uppgifter ur ärendehanteringssystemets index för skötseln av sina uppgifter. Det att alla de kontaktpersoner som avses i artikel 12.2 a–d skulle ha en likvärdig rätt att få uppgifter ur Eurojusts ärendehanteringssystem vore också ägnat att främja den samordning som avses i 1 mom.

I 2 mom. i paragrafen finns en bestämmelse om de nationella kontaktpersonernas tillgång till de tillfälliga arbetsregistren i Eurojusts ärendehanteringssystem. Om tillgången till dem beslutar den nationella medlemmen i enlighet med artikel 16b.2 i Eurojustbeslutet. Enligt den bestämmelsen kan den nationella medlemmen med de begränsningar som anges i artikel 16b.2 besluta att bevilja nationella kontaktpersoner tillgång till ett tillfälligt arbetsregister. Ett villkor är att de nationella kontaktpersonerna har tillgång till ärendehanteringssystemet i enlighet med artikel 12.6. I enlighet med vad det ovan har redogjorts för föreslås det att alla nationella kontaktpersoner som avses i artikel 12.2 a–d ska ha rätt att använda ärendehanteringssystemets index för att fullgöra sina uppgifter. Den nationella medlemmen beslutar alltså om nämnda personers tillgång till ärendehanteringssystemets tillfälliga arbetsregister. I momentet skrivs in på motsvarande sätt som om villkoren för tillgång till index att en förutsättning för tillgång till de tillfälliga arbetsregistren är, att den är nödvändigt för skötseln av kontaktpersonernas uppgifter. I motiveringen till artiklarna har det redogjorts för skillnaden mellan index i Eurojusts ärendehanteringssystem och de tillfälliga arbetsregistren.

9 §. Överföring av uppgifter till den nationella medlemmen. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten för den finska myndighet som svarar för handläggningen av ett brottmål att till Eurojust överföra uppgifter som Eurojust behöver för att fullgöra sina uppgifter. Bestämmelsen kompletterar skyldigheterna om informationsutbyte i artikel 13 i Eurojustbe-

slutet och i artikel 2 i rådets beslut om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott. Bestämmelsen innehåller en exaktare skyldighet än artikel 13.1 i Eurojustbeslutet om att utbyta information med Eurojust. Sistnämnda bestämmelse förpliktar inte entydigt till att överföra andra uppgifter än sådana som avses i punkterna 5—7 i artikeln.

I andra än i de situationer som avses i artikel 13.5—13.7 i Eurojustbeslutet lämnar bestämmelsen till den finska myndighetens prövning om uppgifterna behövs för att Eurojust ska kunna fullgöra sina uppgifter. Eurojusts uppgifter är definierade i artiklarna 4 och 5 i beslutet och de bestämmelser som det där har hänvisats till. Uppgifter ska som utgångspunkt överföras i fråga om brottmål som Eurojust i enlighet med sina uppgifter behandlar. I fråga kommer också uppgifter om andra brottmål som främjar Eurojusts mål, t.ex. samordningen av utrednings- och åtalsåtgärder mellan medlemsstaternas myndigheter då brottmålet har effekter på Europeiska unionens nivå eller kan gälla också andra medlemsstater än de direkt berörda.

Överföring av uppgifter till Eurojust föreskrivs också i andra bestämmelser, så som i 10 §, som det redogörs för nedan. Dessutom handlar om detta särskilt artikel 13.11 i det nya Eurojustbeslutet. Enligt bestämmelsen ska informationen översändas på ett strukturerat sätt. Sättet för överföring kan i praktiken vid behov preciseras genom riksåklagarens anvisningar.

10 §. Utlämnande av personuppgifter till Eurojust. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 7 § i den lag som upphävs och i bestämmelsen föreskrivs om utlämnande av personuppgifter till Eurojust. Enligt 1 mom. i paragrafen kan till Eurojust genom den nationella medlemmen utlämnas personuppgifter under samma förutsättningar som till en åklagare. I 2 mom. i paragrafen ska ingå en bestämmelse om att vid utlämnande av uppgifter till Eurojust ur polisens, gränsbevakningsväsendets och tullens personregister tillämpas 37 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, 38 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), 27 § i tullagen (1466/1994) samt 30 § i lagen om

offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På motsvarande sätt som enligt gällande lag beslutar enligt 3 mom. den registeransvarige m utlämnande av uppgifter och de utlämnas genom den nationella medlemmen. I enlighet med artikel 9.2 i Eurojustbeslutet går all information som utbyts mellan Eurojust och medlemsstaterna mellan den nationella medlemmen, och denna bestämmelse har inte ändrats genom det nya Eurojustbeslutet.

11 §. Utlämnande av personuppgifter från Eurojust till stater utanför Europeiska unionen eller internationella organisationer. I paragrafen föreskrivs om villkoren för att den nationella medlemmen ska kunna ge sitt samtycke till att personuppgifter som Finland har utlämnat får lämnas ut till en sådan stat utanför EU eller internationell organisation som avses i artikel 26a i Eurojustbeslutet. Enligt bestämmelsen får den nationella medlemmen ge sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut till en främmande stat eller internationell organisation förutsatt att uppgifterna enligt finsk lag får överföras från Finland till den främmande staten eller internationella organisationen i fråga. Bestämmelser om utlämnande av personuppgifter ingår i de ovan nämnda lagarna om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och vid gränsbevakningsväsendet och i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Bestämmelser om utlämnande av personuppgifter och om begränsning av deras användning ingår också lagstiftningen och i avtalen om internationellt straffrättsligt samarbete.

12 §. Kontroll av personuppgifter. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 8 § i den lag som ska upphävas. Detta innebär att en begäran om kontroll av personuppgifter som Eurojust har behandlat ska riktas till Riksåklagarämbetet som utan dröjsmål ska sända begäran till Eurojust för handläggning. Bestämmelsen har samband med Eurojustbeslutets artikel 19.2 enligt vilken en person om vilken uppgifter lagrats hos Eurojust har rätt att utan kostnad i valfri medlemsstat lämna in en begäran om att få tillgång till eller kontrollera sina personuppgifter. Bestämmelsen har inte ändrats genom det nya Eurojustbeslutet.

13 §. Ikraftträdande. I 1 mom. i paragrafen finns en bestämmelse om lagens ikraftträdande. Lagen ska träda i kraft senast den 4 juni 2011, då medlemsstaterna senast enligt artikel 2 i det nya Eurojustbeslutet ska ändra sin nationella lagstiftning så att den stämmer överens med beslutet.

I 2 mom. i paragrafen finns en bestämmelse om att genom den föreslagna lagen upphävs lagen av den 19 december 2008 om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust.

2.2 Lagen om ändring av gemensamma utredningsgrupper

2 §. Utredningsgruppens sammansättning. Det föreslås att paragrafen ändras på det sätt som krävs av artikel 9f i Eurojustbeslutet. Början av paragrafen bibehålls oförändrad. Enligt den består en utredningsgrupp av behöriga myndigheter i de stater som inrättat gruppen. I enlighet med vad som särskilt bestäms i överenskommelsen kan även andra personer höra till utredningsgruppen. Detta gör det redan för närvarande möjligt för Finlands nationella medlem att delta i utredningsgruppen enligt de myndigheters prövning som har inrättat gruppen. Enligt den föreslagna ändringen ska dock Finlands nationella medlem i Eurojust kallas till utredningsgruppen, om en utredningsgrupp gäller Finland och den får finansiering från Europeiska unionen. Bestämmelsen kompletteras alltså i fråga om de situationer där artikel 9f kräver att den nationella medlemmen kallas till en gemensam utredningsgrupp. Fastän det i artikeln används termen gemenskapsfinansiering, föreskrivs det, sedan Lissabonfördraget har trätt i kraft, numera om också finansiering i EU-författningar.

Dessutom ska i bestämmelsen fastställas den nationella medlemmens ställning när denna deltar i en utredningsgrupp. Artikel 9f förpliktar medlemsstaterna att fastställa om den nationella medlemmen deltar i den gemensamma utredningsgruppen i egenskap av behörig myndighet eller på Eurojusts vägnar. Enligt den föreslagna bestämmelsen deltar medlemmen i utredningsgruppen som Finlands nationella åklagarmyndighet. Bestämmelsen förtydligar att medlemmen inte deltar

i gruppen på Eurojusts vägnar utan som finsk myndighet. Dessutom preciseras i bestämmelsen att medlemmen, när han eller hon deltar i utredningsgruppen, är behörig så som avses i 7 § i lagen om allmänna åklagare, dvs. har en statsåklagares behörighet som täcker hela landet. Preciseringsen är motiverad eftersom den nationella medlemmen i Eurojust delvis har en annan ställning och annorlunda befogenheter än en nationell åklagarmyndighet.

3 Ikraftträdande

I enlighet med vad det har redogjorts för ovan ska medlemmarna införliva beslutet i sin nationella lagstiftning senast den 4 juni 2011. Avsikten är att de föreslagna lagarna ska träda i kraft senast nämnda tidpunkt.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Eurojustbeslutet ska bedömas med hänsyn till Finlands suveränitet som avses i 1 § 1 mom. i grundlagen. Finland har förbundit sig till ett flertal förpliktelser som rör rättsligt samarbete i brottmål. Sådana internationella förpliktelser som är sedvanliga i det moderna internationella samarbetet och som endast i ringa mån inverkar på statens suveränitet har inte ansetts stå i konflikt med grundlagens bestämmelser om suveränitet (t.ex. GrUU 44/2002 rd). Vid en bedömning av Eurojustbeslutet med hänsyn till Finlands suveränitet ska man fästa särskild uppmärksamhet vid om Eurojust har s.k. övernationell behörighet, eller beslutanderätt som förpliktar finska myndigheter.

Huvudparten av de nya bestämmelserna i Eurojustbeslutet är sådana där den nationella medlemmens handlingsmöjligheter har förstärkts. Samtidigt har i beslutet betonats den nationella medlemmens roll som sin medlemsstats behöriga myndighet. Den nationella medlemmen har inte heller självständig ställning i förhållande till de nationella förundersöknings- och åklagarmyndigheterna, utan hans eller hennes uppgift är att bistå de nationella myndigheterna med iakttagande av de anvisningar medlemmen får från Finland. Också i brådskande fall ska den nationella

medlemmen alltid vara skyldig att stå i kontakt med den myndighet som i Finland svarar för åtgärden. Man har inte heller i betydande grad ingripit i kollegiets befogenheter. Kollegiet kan inte förplikta en medlemsstat att vidta någon viss åtgärd, utan endast framställa en begäran om en åtgärd eller anföra sin åsikt för medlemsstaten. Detta innebär att genom de nya bestämmelserna på Eurojust inte har överförts en sådan övernationell beslutanderätt som med hänsyn till grundlagen kan anses vara problematisk.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas i lag. Till kravet på en reglering på lagnivå hör bl.a. kravet på en klar avgränsning och exakthet samt på att utlämningen av personuppgifter rimmar med proportionalitetsprincipen och är nödvändig med tanke på att det mål som uppnås är godtagbart. Fastän det i artikel 13 i beslutet har fastställts en skyldighet för de nationella myndigheterna att utbyta information med Eurojust, utvidgar

skyldigheten inte i betydande grad den skyldighet att utbyta information som redan nu tillämpas i det straffrättsliga samarbetet mellan Finland och Eurojust samt Europeiska unionens övriga medlemsstater. På utlämning av personuppgifter tillämpas också de i 9 och 10 § i den föreslagna Eurojustlagen föreskrivna förutsättningarna för att lämna ut personuppgifter från Finland till Eurojust samt från Eurojust till tredjestater och till internationella organisationer. I fråga om behandlingen av personuppgifter i Eurojust har det för sin del tagits in täckande dataskyddsbestämmelser i Eurojustbeslutet. Eurojustbeslutet kan alltså inte heller anses problematiskt med hänsyn till grundlagens bestämmelse om skydd av personuppgifter.

Lagförslagen kan därför i godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §*Lagen syfte*

I denna lag föreskrivs om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet av Europeiska unionens råd om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet (2002/187/RIF), nedan *Eurojustbeslutet*.

2 §*Nationell medlem*

Finland representeras i Eurojust av en nationell medlem vars mandatperiod är fyra år. Mandatperioden kan förnyas en gång. Medlemmens mandatperiod kan förlängas, om han eller hon är ordförande eller vice ordförande för Eurojust. I dessa fall löper mandatperioden till utgången av ordförande- eller viceordförandeskapet.

Den nationella medlemmen utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid som statsåklagare vid Riksåklagarämbetet. I fråga om utnämningen av och behörighetsvillkoren för medlemmen tillämpas vad som föreskrivs om utnämning av och behörighetsvillkor för statsåklagare.

3 §*Den nationella medlemmens behörighet och uppgifter*

Den nationella medlemmen har den behörighet som avses i 7 § i lagen om allmänna åklagare (199/1997) i ärenden som hör till Eurojust. Medlemmen har befogenhet att utbyta information med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning i det syfte som avses i artikel 26.5 i Eurojustbeslutet.

Den nationella medlemmen ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten om sådana omständigheter som kommit till hans eller hennes kännedom och som har eller kan ha samband med ett brottmål som handläggs i Finland. Han eller hon ska också utan dröjsmål till den behöriga myndigheten för handläggning ge in en begäran om straffrättsligt samarbete som har kommit från en främmande stat.

Den nationella medlemmen kan på begäran eller med samtycke av den behöriga myndigheten.

- 1) hänföra ett brottmål till Eurojust;
- 2) framställa en begäran om straffrättsligt samarbete till en främmande stat;
- 3) besluta om verkställighet i Finland av en sådan begäran om straffrättsligt samarbete

som hör till förundersökningsmyndighetens eller åklagarens behörighet;

4) bestämma om utförande i Finland av en förundersökningsåtgärd som vid Eurojusts samordningsmöte har ansetts nödvändig, samt

5) besluta om beviljande av tillstånd kontrollerade leveranser eller om samordning av leveranserna i Finland.

Den nationella medlemmen får i brådskande fall besluta om de åtgärder som avses i 3 mom. 3—5 punkten, om han eller hon inte når den myndighet som har befogenhet att besluta om åtgärden. Innan den nationella medlemmen fattar sitt beslut ska han eller hon kontakta den myndighet som svarar för verkställigheten av åtgärden. En anmälan om åtgärden ska omedelbart lämnas till den myndighet som har befogenhet att besluta om åtgärden varefter nämnda myndighet har befogenhet att fortsätta åtgärden eller avbryta den.

Vid handläggningen av ärenden i Eurojust får den nationella medlemmen trots sekretessbestämmelserna använda personuppgifter som han eller hon har fått med stöd av sina befogenheter. Medlemmen har tystnadsplikt i fråga om uppgifter som han eller hon har fått från Eurojust i enlighet med artikel 25 i Eurojustbeslutet.

Bestämmelser om den nationella medlemmens deltagande i gemensamma utredningsgrupper finns i lagen om gemensamma utredningsgrupper (1313/2002). I fråga om förfarandet i ärenden som omfattas av den nationella medlemmens behörighet gäller i övrigt vad som särskilt har avtalats eller föreskrivits om saken.

4 §

Biträdande medlem

Den nationella medlemmen ska biträdas av minst en biträdande medlem. Behörighetsvillkoren för en biträdande medlem är de samma som för den nationella medlemmen. En biträdande medlem får vid behov ersätta medlemmen. Den biträdande medlemmens mandatperiod är fyra år och den kan förnyas. De biträdande medlemmarna utses av Riksåklagarämbetet.

En biträdande medlem har i 3 § angivna befogenheter, när han eller hon fungerar som ersättare för den nationella medlemmen.

5 §

Assisterande medlem

Den nationella medlemmen ska biträdas av minst en assisterande medlem. En assisterande medlem som uppfyller samma behörighetsvillkor som den nationella medlemmen får vid behov ersätta den nationella medlemmen. De assisterande medlemmarnas mandatperiod är fyra år och den kan förnyas. De assisterande medlemmarna utses av Riksåklagarämbetet.

En assisterande medlem har i 3 § angivna befogenheter när han eller hon fungerar som ersättare för den nationella medlemmen,

6 §

Finlands representant i Eurojusts gemensamma tillsynsmyndighet

Finlands representant i den gemensamma tillsynsmyndighet som inrättats med stöd av artikel 23 i Eurojustbeslutet utses av justitieministeriet.

7 §

Nationella kontaktpersoner

Riksåklagarämbetet ska utse en eller flera nationella kontaktpersoner som avses i artikel 12.1 i Eurojustbeslutet.

8 §

Nationella kontaktpersoners tillgång till Eurojusts ärendehanteringssystem

De nationella kontaktpersoner som avses i artikel 12.2 punkterna a—d i Eurojustbeslutet får använda index inom Eurojusts ärendehanteringssystem, om det behövs för skötseln av deras uppgifter.

Den nationella medlemmen beslutar i enlighet med artikel 16b.2 i Eurojustbeslutet om tillgången för de kontaktpersoner som

avses i 1 mom. till de tillfälliga arbetsregistren i Eurojusts ärendehanteringssystem. En förutsättning för tillgång är att den behövs för skötseln av kontaktpersonernas arbetsuppgifter.

9 §

Överföring av uppgifter till den nationella medlemmen

Den myndighet som svarar för handläggningen av ett brottmål ska utöver den information som avses i artikel 13.5—7 och 13.10 i Eurojustbeslutet tillhandahålla den nationella medlemmen övrig information som behövs för att fullgöra Eurojusts uppgifter och den information som avses i artikel 2 i rådets beslut 2005/671/RIF om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott.

10 §

Utlämnande av personuppgifter till Eurojust

Till Eurojust får på dess begäran för utförande av uppdrag som hör till Eurojusts behörighet utlämnas behövliga uppgifter ur straffregistret och ur justitieförvaltningens övriga personregister under samma förutsättningar som till en åklagare.

Vid utlämnande av uppgifter till Eurojust ur polisens, gränsbevakningsväsendets och tullens personregister tillämpas 37 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003), 38 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), 27 § i tullagen (1466/1994) och 30 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Den registeransvarige beslutar om utlämnande av uppgifter enligt 1 och 2 mom. Upp-

gifterna lämnas till Eurojust genom den nationella medlemmen.

11 §

Utlämnande av personuppgifter från Eurojust till stater utanför Europeiska unionen eller internationella organisationer

Den nationella medlemmen får med stöd av 9 § ge sitt samtycke till att personuppgifter som har lämnats till Eurojust utlämnas vidare från Eurojust till en sådan tredjestat eller internationell organisation som avses i artikel 26a i Eurojustbeslutet förutsatt att uppgifterna enligt finsk lag får lämnas ut från Finland till den främmande staten eller internationella organisationen i fråga. Innan samtycke ges ska den nationella medlemmen vid behov samråda med den myndighet som har tillhandahållit uppgifterna.

12 §

Kontroll av personuppgifter

Begäran om kontroll av personuppgifter som Eurojust har behandlat ska riktas till Riksåklagarämbetet. Riksåklagarämbetet ska utan dröjsmål sända begäran till Eurojust för handläggning.

13 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen av den 19 december 2008 om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Eurojust (1012/2008).

2.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om gemensamma utredningsgrupper**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om gemensamma utredningsgrupper (1313/2002)
2 § som följer:

2 §

Utredningsgruppens sammansättning

En utredningsgrupp består av behöriga myndigheter i de stater som inrättat gruppen. I enlighet med vad som särskilt bestäms i överenskommelsen kan även andra personer höra till utredningsgruppen. Utredningsgruppens sammansättning ska anges i överens-

kommelsen om inrättandet av utredningsgruppen. Om en utredningsgrupp gäller Finland och den får finansiering från Europeiska unionen, ska Finlands nationella medlem i Eurojust kallas till utredningsgruppen. När den nationella medlemmen deltar i utredningsgruppen verkar han eller hon som Finlands nationella åklagarmyndighet och har den behörighet som avses i 7 § i lagen om allmänna åklagare (199/1997).

Helsingfors den 19 mars 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

2.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om gemensamma utredningsgrupper**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om gemensamma utredningsgrupper (1313/2002)
2 § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Utredningsgruppens sammansättning

En utredningsgrupp består av behöriga myndigheter i de stater som inrättat gruppen. I enlighet med vad som särskilt bestäms i överenskommelsen kan även andra personer höra till utredningsgruppen. Utredningsgruppens sammansättning skall anges i överenskommelsen om inrättandet av utredningsgruppen.

Föreslagen lydelse

2 §

Utredningsgruppens sammansättning

En utredningsgrupp består av behöriga myndigheter i de stater som inrättat gruppen. I enlighet med vad som särskilt bestäms i överenskommelsen kan även andra personer höra till utredningsgruppen. Utredningsgruppens sammansättning ska anges i överenskommelsen om inrättandet av utredningsgruppen. *Om en utredningsgrupp gäller Finland och den får finansiering från Europeiska unionen, ska Finlands nationella medlem i Eurojust kallas till utredningsgruppen. När den nationella medlemmen deltar i utredningsgruppen verkar han eller hon som Finlands nationella åklagarmyndighet och har den behörighet som avses i 7 § i lagen om allmänna åklagare (199/1997).*